

Szerkesztőség kiadóhivatal
és nyomda: Bui. Reg. Ferdinánd (József Kőherceg-ut) 4.
Telefon: 151. Sürögnyomda:
Közlöny. Arad. :: Az Aradi
Nyomda Vállalat tulajdona.
Kiadása és rotációs nyomása.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente
1080, félévre 540, negyed-
évre 270, havonta 90 Lej.
Külföldre havonta 50 Lejfel-
több. :: Egyen szám 5 Lej,
Vasárnap 6 Lej :: (Bucu-
restiben 50 bani felár.)
Hirdetések tarifa szerint ::

XLVII. évfolyam, 118. szám

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF

Csütörtök, 1932. május 26

Igéretetek földje, Erdély

Mivel még eddig sohasem volt úgy, hogy sehogyan se lett volna, belpolitikai közéletünk eseményei iránt mindegyre jobban csökken a tömegek érdeklődése. A gazdasági krízis fásulttá tette az embereket mindenféle ígért, politikai jelszó és propaganda iránt, amelyekből csőstül juttatott épp eleget számunkra a lezajlott tizenhárom és fél esztendő.

Am a szokott cintányéros, nagydobos felvonulások és pártpolitikai demonstrációk között mégis csak fel kell figyelni arra, ami Kolozsváron, Erdély egykori kincses fővárosában történt. A Duca körül csoportosult ó-liberális-párt tagjai elérkezettnek vélik az időt arra, hogy felmondják a barátságot a szakértők és személyiségek kormányának és — amint egykor Averescu kormányával történt — egyszerűen ők vegyék át a kormányzás hatalmát. Ami azonban könnyen ment egykor az avereskanusokkal, nem megy sehogysem a szakértők és személyiségek kormányával. A liberális-párt törököt fogott, amely nem akar engedni az ország kétségkívül legrégibb és legnagyobb gazdasági lendítőerővel rendelkező pártjának: elkerülhetetlennek látszott tehát a nyílt liberális hadüzenet, amelyet a kormány a liberálisoktól Kolozsvárról valóban meg is kapott.

Minket, erdélyi magyarokat, mindez nem érint tulságosan közélről. Az elmúlt esztendők tapasztalatai megtanítottak rá, hogy minden párt, ameddig kormányra nem kerül, velünk tart, — de aztán nélkülünk kormányoz. Különösen áll ez a megállapítás az egykori egységes liberális-pártra, amely első iskoláját alapította meg annak a gyarmati politikának, amelynek áldozatául esett előbb Erdély és a Bánát gazdasági élete, utóbb azonban az egész államháztartás. A többi uralomra-került pártok akarva-akaratlan is mindig erre a vágányra zökkentek és éppen Duca pénzügyi, Anghelescu közoktatásügyi politikája teremtett olyan erkölcsi és gazdasági ellentéteket a tömegek politikai magatartásában, amelyek lehetetlenné tették az államháztartás normális menetét.

Mindez eszünkbe kell hogy jusson akkor, amidőn Duca újra kibontja — ki tudja hányadszor? — a kormánybuktató kampány zászlaját és bülbül-szavu ígérekkel invitálja alája az erdélyi és bánati magyarság tömegeit is. El kell hinnünk Ducának is, mert hiszen végzetesen igaz, hogy elérkezett az ideje a mindenkori kormány erdélyi és bánati gyarmatpolitikájával való végső leszámolásnak. Az a rengeteg veszteség, amelyet az ország politikai sulya és közgazdasági kapacitása ennek az igazságnak a felismeréséig szenvedett, eléggé nyomatókusan igazolja Duca mondatait, amelyeket Kolozsváron mondott. Az erdélyi és a bánati kisebbségek politikai jelentőségét, a velünk való jogszerű, tárgyilagosan emberséges és értekeinket becsülni tudó bánásmód szükségét egyszer csak végre is érvényesíteni kell.

Az események fogják számunkra meg-hozni az ó-liberális pártvezér szavainak igazolását. Meglátjuk, hogy elhagyják-e riadójára az interimár-bizottságok kényelmes állásait a liberális tagok, hogy önzetlenül kövessék vezérük nagy erkölcsi offenzíváját, vagy inkább kitartanak az élvezett hatalom terített asztalai mellett? Akárhogyan is sikerül az ó-liberálisok újabb politikai akciója, egy konkrét eredményre máris elvezetett megmozdulásuk. Ez az eredmény pedig annak felismerése, hogy Erdély és a Bánát kisebbségeinek további ki-semmezése az ország politikai és gazdasági közéletében eddig csak veszteségeket okozott. Ezeket a veszteségeket pedig csakis igaz szándékkal, megértő politikával lehet jóvátenni. (L.)

Négyszázezer ember könnyezett a két magyar pilóta koporsójánál

Megérkezik a koporsókat szállító vonat Budapestre — Három gyászfátyolos asszony — Virágok és koszorúk tömege a ravatalon — Perjámos és Temestorontál bucsuja

Az olasz kormány 100 ezer lirát ajánlott fel Endresz özvegyének és Bittay édesanyjának

Budapestről jelentik: Ma hajnalban érkezett meg Nagykanizsára az a vonat, amely ércoporsóban a két hősi halált halt magyar repülő, Endresz György és Bittay Gyula holttestét hozta magával. A nagykanizsai állomáson, amelynek épületét gyászdrapériával vonták be, hatalmas tömeg várta a vonatot. Megjelentek a pályaudvaron a helyőrség összes tisztjei és a befutó vonat előtt diszszázad tisztelgett. A gyászkocsi négy sarkára magyar zászlót helyeztek el, majd pedig Nagykanizsa polgármestere gyászbeszédet tartott. A gyászvonatot valamennyi állomáson koszorúkkal halmozták el és Siófoktól Budapestig három repülőgép keringett a vonat fölött.

A Déli Vasutnál már fél tíz órakor gyülekezni kezdett a tömeg. Az állomáson helyezték el a koporsókra a kormányzó, a magyar kormány és az országgyűlés koszorúját. Ott volt a koszorúk között a „Justice for Hungary” jelenleg Amerikában élő másik diadalmas repülőjének, Magyar Sándornak is a koszorúja. A következő felirású szalaggal: „Utolsó üdvözlét óceánrepülő bajtársainak, Magyar Sándor”. A pályaudvaron megjelent Bittay édesanyja és nővére, akik Sepsiszentgyörgyről egy zacskóban erdélyi földet hoztak magukkal. Ott volt a pályaudvaron Endreszné is, akiről még a délelőtt is az a hír terjedt el, hogy az események annyira megviselték, hogy nem tud meg-

jeleni a temetésen. A vonat beérkezése után a pályaudvar fölött három repülőgép keringett, amely végigkísérte a gyászmenetet. Amikor a két koporsót kiemelték a vagonból, a három gyászfátyolos asszony zokogva ölelte át egymást. A gyász-zene hangjai mellett behelyezték az ágyutalpakra a két ércoporsót, majd pedig elindult a menet a Milleniumi emlékmű felé. Amerre a gyászmenet elhaladt, az uccán egymás után gyulladtak ki a gyászfátyollal bevont lámpák. A koporsókra az ágyutalpakra való elhelyezésük után az olasz király, Horthy Miklós kormányzó, Mussolini és Lord Rothermere koszorúit helyezték el. Kirakataikban a kereskedők Endresz György gyászkeretes képét állították ki. Az ágyutalpak előtt és mögött katonai diszszázad haladt, az uttesteken pedig több százezernyi tömeg zsufolódott össze. Horthy Miklós a Signum Laudissal tüntette ki Endresz Györgyöt és Bittayt és a két kitüntetés menet közben helyezték el azokra a bársonypárnákra amelyeken a két hősi halált halt repülő eddigi kitüntetésait vitték. A koszorúk között ott volt Bibescu herceg koszorúja is, amelyet a herceg a Repülőszövetség nevében küldött. A Nádor-uccánál egy kislány át-törte magát a kordonon és egy-egy piros rózsát helyezett a koporsókra. Amikor a kislány visszatért a gyalogjáróra, az ott állók össze-vissza csókolták.

„Hősök és vértanúk temetője ez a föld”

Az Opera erkélyét gyászdrapériával vonták be és az erkélyről fekete ruhába öltözött emberek nézték végig a temetést. A milleniumi téren repülőgépből virágokat szórtak, majd pedig a katedrális közelében még egy mikrofont helyeztek el, mivel a temetést a bécsi rádió is közvetítette. A gyászmenet pontosan 12 órakor érkezett a Milleniumi emlékmű elé. A két koporsót leemelték az ágyutalpakról és a katedrálisra helyezték. Haász István tábori püspök a katolikus Endresz György koporsóját szentelte be, míg Soltész Elemér evangélikus püspök Bittay Gyula koporsója fölött mondott imát. A gyászbeszédet a katedrálisnál Kenéz Béla kereskedelemügyi miniszter mondotta.

— Hősök és vértanúk temetője ez a föld — kezdte beszédét a miniszter. — A történelem lapjai pirosak attól a vértől, amelyet a magyar gondolatért és a nyugati kultúra védelmében hullattak el. Endresz György és Bittay Gyula a magyar szívek diadalkapuja alatt vonulnak a halhatatlanságba. Mindkettőjüktől a magyar kormány nevében bucsuzom és fogadom, hogy emléküket kegyelettel fogjuk megőrizni. Endresz Györgyért és Bittay Gyuláért sok könnyet hullattunk, de megtanultuk, hogy könnyben virágozik a szabadság.

A miniszter a következő szavakkal fejezte be beszédét:

— Isten veletek, legyen oly könnyű nektek a föld, mint amilyen sulyos és alázatos honszeretetek volt!

A gyászszertartásra egy órakor érkezett meg Horthy Miklós kormányzó családjával együtt, aki a koporsókat a temetőig kikísérte. Kenéz miniszter után Arlotta olasz követ — aki fascista ingben jelent meg — tartott beszédet, majd pedig a koporsókat újra ágyutalpakra helyezték és a menet a gyászoló tömegek tízezreinek sorfala között elindult a kerepesi-úti temető felé, ahová 2 órakor érkezett meg. Itt már a menetet hatalmas tömeg várta, úgy, hogy csak még néhány ezren tudtak a temetőbe bejutni. A két sirt Jókai sír-éke közelében ásták meg és a síroknál Lázár Andor, az OTT elnöke, báró Perényi Zsigmond, majd pedig a bánatiak képviselőiben dr. Kleitsch Imre budapesti ügyvéd mondott beszédet. Kleitsch beszédének megkezdése előtt a Budapestben levő Bánati Daloskör — amelynek Endresz is tagja volt — gyászdalokat énekelt, majd pedig Kleitsch dr. a következőket mondta:

Perjámos üzen...

— Még egyszer szólok hozzád a Bánát és Perjámos nevében! Perjámos, Temestorontál küldi bucsuját általam. Ez az akácvirágos marosmenti község elhozta dalait, amelyeket bölcsöd felett annyiszor énekeltél és üzenetét küldi annak a községnek, amelynek dombjai között először eresztettél fel papírsarkányt és gyönyörködteél a lég játékaiban. Konduljatok meg perjámosi harangok és töltsetek meg bus rezgéssel a perjámosi szíveket...! Most pedig eldaloljuk kedvenc

dalaidat, amelyeket két héttel ezelőtt még vehünk énekeikről.

A Bánáti Daloskör ekkor a „Mein Heimatsland” kezdetű dalt énekelte el; amelynek utolsó hangjai zokogásba fultak: 400.000 ember sirt a két magyar pilóta koporsójánál... A sirbaeresztés szertartása közben háromszoros sortűz dördült el, a hatalmas tömeg csak néhányszor oszlott szét és még hat óra után is sokan tartózkodtak a temetőben a gyászolók közül.

Márványból készült emlékoszlop a katasztrófa színhelyén

Római jelentés szerint az olasz kormány azon a repülőgépen kívül, amelyet a Justice for Hungary helyett Magyarországnak ajándékoz, 100.000 lírát ajánlott fel Endresz György özvegyének és Bittay Gyula édesanyjának. Endresz György feleségének juttatott összeg 870.000 leinek felel meg.

Római táviratok szerint Mussolini miniszterelnök rendeletet adott ki, hogy azon a helyen, ahol a két magyar hős repülő szerencsétlenül járt, márványból készült emlékoszlop

Rádióközvetítés a „Justice for Hungary” két halottjának temetéséről

Endresz György tragédiájának utolsó akkordja, holttestének örök nyugalomra való helyezése ma délből történt meg Budapesten. Minden magyar házban, ahol rádió szól, két óraker Budapestre irányították a rádiót és áhítattal, mélységes szomorúsággal hallgatták a gyászszertartást, megható bucsubeszédet, a melyeket a budapesti stúdió közvetített. A rádióhallgatóknak félhárom utánig kellett várniok és ekkor mondotta be a speaker:

— Rövid szünet után helyszíni közvetítést adunk Endresz György és Bittay Gyula, a hős magyar repülők temetésének gyászszertartásáról.

Pár perc múlva pedig a magyar rádió bucsúztatta a hősi halottakat. A rövid, megható bucsúztatónak vége és a speaker így szól:

— Most érkezett meg a temetési menet a Milleniumi emlékmű elé. Elöl Bittay Gyula koporsója, amely ágyutalpon nyugszik és amelyet hat fekete ló von maga után, utána pedig Endresz György, szintén hat fekete ló által vont ágyutalpon. Endresz György koporsóját a Milleniumi emlékmű jobb oldalán levő katalakra, Bittay Gyuláét a bal oldalra helyezik.

Hirtelen erős zugás hallatszik, kivehető, a repülőgének propellerai. S a speaker be is jelenti, hogy a temetési menet felett három repülőgép kering. Halk német beszéd hallatszik, az értelmet azonban nem lehet kivenni. Ismét a stúdió bemondója beszél és visszaemlékeztet ad elő Endresz György és Magyar Sándor óceánrepüléséről, valamint az ünnepélyes fogadtatás részleteiről.

— És minden magyar szíve büszkén feldobban, amikor Endresz György a fárastzó, életveszélyes huszonhat órás út után a mikrofon elé állott és egy pohár habzó sörrel a kezében, pár közvetlen szóval beszámolt elméneveiről — mondja.

Endresz György visszaérkezett a Milleniumi emlékműhöz

Elmondja a speaker, hogy az ünnepély akkor is a Milleniumi emlékműnél zajlott le. Néhány nappal később és ugyanaz az emlékmű, amely egy nép lelkes ünneplésének volt tanuja, most a gyászolók ezreit láthatja elvonulni maga előtt. Endresz György visszaérkezett az emlékműhöz.

Folytatja a helyzet leírását. Az Andrásy-úton végig tizezrekre menő tömeg áll s könnyes szemmel nézi a temetési menetet. A milleniumi emlékműnél, a koporsók mögött fekete lepelbe burkolt piramison gyászfátyóval letakarva a „Justice for Hungary” propellerje, mellette pedig Endresz György koronás pilótajelvénye és Bittay Gyula fehérkoszorus megfigyelő-jelvénye van elhelyezve. A repülőtiszték disz-sorfalat állanak a koporsók mellett. A hősök emlékköve előtt áll az emelvény, amelyet a szertartás szónokai részére építettek. Felsorolja a megjelent előkelőségeket, Károlyi Gyula gróf vezetésével a kormány tagjait, fel-

pot állítsanak fel. A művészi kivitelű, impozáns emlékmű már a közeljövőben elkészül.

Budapesti jelentések szerint a mai temetés alkalmával több ismeretlen egyén Endresz fényképével ellátott tüket árusított, arra való hivatkozással, hogy az illy módon befolyt összeget a hátramaradottak rendelkezésére bocsájtják. Az Endresz-család egyik tagja kijelentette az újságíróknak, hogy ők senkinek sem adtak sem fényképes tüket, sem egyéb dolgokat árusításra felhatalmazást és az illetők minden bizonnyal csak azért hivatkoztak rájuk, hogy szélhámoságukat könnyebben keresztülvigyük.

Endresz György és Bittay Gyula impozáns temetéséről a Magyar Filmiroda felvételeket készített. A filmiroda négy kiváló operatőrje a temetési szertartás alatt állandóan dolgozott és a felvételeket az éjszaka és a holnapi nap folyamán kidolgozzák, úgy hogy már holnap este a legtöbb budapesti mozgósínházban bemutatásra kerülnek.

sőházi tagokat, majd a diplomáciát kart. Az olasz követség személyzete Arlotta nagykövet vezetésével teljes számban vonult ki.

A szertartás megkezdésével várnak még, amíg Horthy Miklós kormányzó megérkezik. A speaker addig a Déli Vasút pályaudvaráról történt bevonulás részleteit meséli el. Magyarországi időszámítás szerint tíz óraker indult el a pályaudvarról a menet. A különböző előkelőségekből álló csoportok után tizenégy koszorúskocsi haladt, az elsőt az olasz király és Mussolini fehér koszorúja. Ezután vörös

báronypárnán egy katona Endresz György, egy másik pedig Bittay Gyula kiintetéseit vitte. Az ágyutalpakon vont koporsók után hosszú sor gépkocsi következett, az elsőben Endresz György özvegye s több rokona foglalt helyet.

— Most vezényszavak hallatszanak — szól egyszerre — megérkezett Horthy Miklós, Magyarország kormányzója vitéz Somkuthy tábornok és segédtisztje kíséretében. Elfoglalja a számára állított díszhelyet.

„Ne titkoljuk könnyeinket”

Énekszó zug a rádióból, a dalárdák a magyar Himnusz énekelik. Ezután az Endresz koporsójánál lezajlott szertartást közvetítette a rádió. Dr. Hász István tábori püspök pontifikálta a misét. A tömeg hangos zokogása közepette zug fel a *Circumdederunt*. Utána a Miatyánk hangzott el, majd a püspök rövid beszédben elmondotta a bucsúztatót, Bittay Gyula koporsójánál dr. Soltész evangélikus tábori püspök vezette a szertartást. Hatásos beszédét így fejezte be:

— Ne titkoljuk könnyeinket, mert azok, akikért könnyezünk, méltók a gyászra.

A harmadik szónok Kenéz Béla kereskedelemügyi miniszter volt, aki a kormány nevében mondotta el bucsúszavait. Beszédében meglegen, meghatottan méltatta a magyar nemzet hőrszainak érdemeit. Utolsónak Arlotta olasz követ beszélt olasz nyelven. Az emelvény mellett állott az olasz fascista díszgárda és a követ a hatásos beszédet a fascista bucsúszóval fejezte be:

— Prezenta Endresz, prezenta Bittay.

Kórusban kiáltotta utána a fascista díszgárda: *Prezentat!*

Tompa zugás hangzik a hangszóróból... a szertartás befejeződött.

A régi záróra marad érvényben Aradon

A Kereskedelmi Testület határozata, amíg a miniszteriumtól rendelet érkezik — A kereskedők üzletüket nyolctól egyig és háromtól hétig tartják nyitva — A fűszerkereskedők félegtől félnégyig tartanak zárva, esti záróra kilenc óraker

Az Aradi Kereskedelmi Testület a testület nagytermében értekezletet tartott az új záróra megállapítása ügyében. Az értekezleten a kereskedők nagy számban jelentek meg. Domán Sándor, a Kereskedelmi Testület elnöke nyitotta meg az értekezletet, rövid beszédében rámutatott arra, hogy mennyire fontos az új záróra megállapítása. Megemlítette beszédében azt, hogy a szombati bucsurestől új-ságok híradásai szerint a munkaügyi miniszterium állítólag hozott volna döntést a zárórákérdésben. A lapok szerint a záróra délből 1—4-ig lenne, míg az esti záróráat 8 órában állapították meg. Hangsúlyozza beszédében az elnök, hogy ezek a hírek ellenőrizhetetlenek, mert idáig a munkaügyi felügyelőségre semminemű rendelet nem érkezett.

— Mielőtt azonban hozzászólnánk ehhez a kérdéshez, — fejezte be szavait az elnök — tudatnom kell az egybegyűttekkel, hogy a mai napon 100 aláírással ellátott kérvényt hoztak a Kereskedelmi Testülethez. A kérvényben a kereskedelmi alkalmazottak kérik, hogy a mai hétórás záróra maradjon érvényben.

Schutz Jakab Eminescu-uccai posztókereskedő volt az első felszólaló, aki kifejtette az álláspontját a hétórás záróra mellett. Beszédében kijelenti, hogy azok a vevők, akik este szeretnek vásárolni, nagyon hamar hozzáigazodnak a hétórás zárórához. Helyesnek tartaná a déli egytől négyig való záróráat, de csak abban az esetben, ha este 7 óraker zárórának. Befejezésül kijelenti, hogy a maga részéről, akármilyen határozatot hoznak, betartja a mostani záróráat. Schwartz Gusztáv szintén a 7 órás záróra mellett szólal fel.

Székhely Mihály női divatáru-kereskedő az 1—4-ig való és az esti 8 órai záróra mellett foglal állást. Szerinte az ő szakmája az, amely a mostani hétórás záróra mellett nem boldogulhat. Hozzátette, hogy tudomása van arról, hogy Temesváron a kereskedők megállapodtak

az 1—4-ig terjedő zárórában, este pedig nyolckor zárnak, így tehát kéri ennek a zárórának Aradon való bevezetését is. Klein Miksa felszólalásában kijelentette, hogy az aradi kereskedők csak az 1—3-ig és a 7 órai záróra mellett dönthetnek. Szavalt nagy taps kísért. Birnfeld Emil szintén csatlakozott az előtte szólóhoz. Erdős fűszerkereskedő a fűszerkereskedők nevében elmondotta, hogy ők már határozottak és a fél 1—fél 4-ig tartó zárórában állapodtak meg. A fűszerkereskedők esti zárórája pedig 9 óra lesz.

Domán Sándor ezután kimondja a kereskedők döntését a záróra megállapításának ügyében. *Az aradi kereskedők üzletüket 8—1-ig és 3—7-ig tartják nyitva*, tehát megmarad a mostani záróra. Ezután — mondja az elnök — fennmarad az a kérdés, hogy milyen állást foglalnak el az aradi kereskedők akkor, ha rendelet jön az esti 8 órás zárásra? A kérdéshez hozzászólt Pacuraru Brutus iparkamarai főtitkár, Klein Miksa, Moskovitz fér-firuha-kereskedő és Birnfeld Emil. Az értekezlet ezután véget ért. Az aradi kereskedők tehát mindaddig, amíg külön rendelkezés nem jön, a régi záróra szerint csuknak.

Japán a szovjet megtámadására készül

Mukdenből jelentik: Japán ismét nagyfontosságú katonai akciókat kezd meg Mandzsuriában. A japán hadvezetőség elhatározta, hogy most már végérvényesen végrehajtja Mandzsuria pacifikálását és megtisztítja ezt az országrészt a kínai szabadsapatoktól. A japán csapatok egyikeként közelednek az orosz határhoz is, amiből arra következtetnek, hogy Japán megakarja támadni a szovjetet is.

Enyhítések a devizakorlátozáson

Megszűnt a hat bank privilégiuma — Előreláthatólag nem tudják kielégíteni az utazóközönség igényeit — A devizavásárlás technikája — Feltűnést keltő rendelet az aradi postán

Felbonthatók a postán feladott magánlevelek

Mai lapszámunkban röviden jelentettük, hogy Argetoianu pénzügyminiszter és Anghelescu bankkormányzó tanácskozásainak eredményeképpen valamennyi pénzügyi felhatalmazást kap a devizaforgalom lebonyolítására. Efről a tanácskozásról a jegybank a következő kommunikét adta ki:

„A közönség deviza-igényeinek megkönnyítése és a köz érdekében a Banca Nationala a következőket határozta el: A magánbankok felhatalmazást nyernek arra, hogy azokon a nyomtatványokon, amelyeket a jegybanktól fognak kapni, a Banca Nationala elé terjesszék üzletleik azon kérelmeit, amelyekben devizákat és valutákat igényelnek. A kérvényekhez a szükséges okmányokat is mellékelni kell.”

Abban az újabb utasításban, amelyet a Banca Nationala fiókjainak küldött, megváltozik az eredeti végrehajtási utasításnak az a pontja, amely szerint hat privilegizált banktól vehetett csak csekket a Banca Nationala. Az új utasítás értelmében ez a privilégium megszűnik és minden bankot egyformán kezelnek. A Banca Nationala fentebbi rendelkezését főleg azért hozta, mert belátta, hogy nem tudja az összes igényléseket kielégíteni. Ez főleg az export devizáknak a Banca Nationala által történő megvásárlására vonatkozott. A devizák ugyanis nem juthattak el a Banca Nationalához, egyrészt azért, mert a magánbankok nem vehettek devizákat, az exportörök viszont nem adták el a jegybanknak, mivel az a különböző valutás törvények rendelkezései miatt nem tudta azoknak effektív értékét az exportörök részére azonnal kifizetni. A bucaresti-i központ felvilágosítása szerint a devizás valutakészletek a magánbankoknál maradnak, azonban azokat csak a Banca Nationala engedélyével lehet eladni.

A devizaforgalom új rendje

A deviza-üzletekkel foglalkozó pénzügyi intézetek ma már megkezdtek a korlátozott deviza-forgalom új rendje alapján való üzletkötéseket. Az igényeket a pénzügyi intézetek csaknem kivétel nélkül saját készletükből elégíthették ki. Ugyancsak ma már több tétel export-deviza megvételét jelentették a bankok. Az igényléseket, amelyeket a megfelelő okmányokkal elláttak, a rendelet keretein belül kielégítették. A legális devizaszükséglet így előreláthatólag kielégíthető lesz és a magánbankok tevékenysége a régi keretek közé fog kerülni.

A valuta üzletet a Banca Nationala továbbra is magának tartotta fenn. (Ez a körülmény bizonyos mértékben érthetetlen, hiszen a fent közölt kommuniké a valutákról is intézkedik. Meg kell említenünk azonban, hogy az

Véglegesen feloszlatták a csehszlovák fascista szervezetet

Husz vezérét letartóztatták

Prágából jelentik: A politikai rendőrség egész Csehszlovákia területén nagyarányú fascista-ellenakciót hajtott végre. A szervezet összes helyiségeiben házkutatást tartottak és lefoglalták az ott talált iratokat. A fascista-szervezetet véglegesen feloszlatták. Husz vezérét a rendőrségre vitték, ahol fegyverrel és tiltott szervezkedés címén indult meg ellenük az eljárás. A tagsági listákból megállapították, hogy a szervezetnek nagyszámú köztisztviselő-tagja van. Ezek ellen fegyelmi eljárás indul.

új helyzettel kapcsolatos intézkedések még nem érkeztek meg a Banca Nationala aradi fiókjához.) Szakkörökben az a vélemény, hogy a Banca Nationala fiókjai előreláthatólag az utazóközönség igényeit — tehát azt a mennyiséget, amelynek kivételére az utasok jogosítva lennének — nem fogják tudni kielégíteni és így a közönség a zúgóforgalomra lesz utalva. A közérdek pedig azt kívánja, hogy a valuták vételét a kellően ellenőrizhető és felelősséggel dolgozó autorizált pénzügyi intézetek végezzék.

A devizavásárlás technikája egyébként a következő: A deviza-igénylő a banknál kitölti igénylést ívét, átadja melléletképpen a szükséges okmányokat, lefizeti az ellenértéket, a bank pedig a tételt a Banca Nationalánál approbáltatja és téríti. A devizák vétele úgy történik, hogy a bank a devizát a tulajdonostól megveszi és ezt a Banca Nationalának bejelenti. Itt említhetjük meg azt is, hogy ma Aradon olyan hírek terjedtek el, hogy tizenötezer lej erejéig pengőt és schillinget is szabadon lehet kivinni Magyarországra, illetve Ausztriába a Kompenzációs Pénztár engedélye nélkül. A Banca Nationala aradi fiókjának vezetősége ezt a hírt a leghatározottabban megcáfolja. A Banca Nationala fiókjának vezetősége megcáfolja azt a hírt is, hogy a devizák napi árfolyamát ezentúl bankközi értekezlet fogja megállapítani. A deviza- és valutaárakat ezentúl is a Banca Nationala központja fogja megállapítani. Ezek az árfolyamok — további intézkedésig — a következők: (Az első szám a vétel, a második az eladási árat jelenti.) Devizák: Páris 6.52—6.61, London 612—617, New-York 166.50—167, Milánó 8.58—8.62, Zürich 32.63—32.80, Prága 4.93—4.99, Berlin 39.75—39.98, Belgrád 2.70—2.98, Amsterdam 67.60—67.90. Az eladásnál a Banca Nationala két ezrelék kezelési díjat vesz. A Banca Nationala által megállapított valuta árfolyamok a következők: Francia frank 6.62, svájci frank 32.90, dollár 166.80, hollandi forint 67.90, angol font 618, cseh korona 5, német márka 40, olasz líra 8.70, dinár 2.90. A dinár vételára 2.70 lej lesz ezentúl, 2.10 helyett.

Az aradi postára ma érkezett meg a posta vezérigazgatóságának a rendelete, amelyet a devizakorlátozásokkal kapcsolatban adott ki. A rendelet értelmében külföldi valutákat és devizákat bármilyen összegben lehet beküldeni az országba. Pénzeslevelekben, csomagokban román vagy idegen bankjegyeket, csekket

Nagyobb tétel vásárlása
folytán sikerült a

Foto-cikkek,
Fényképező-gépek

árait lényegesen leszállítani.

Győződjön meg egy
próbavásárlással.

BLOCH. H., Arad,

volt Reinhardt-ház

Bulevardul Regina Maria No. 18.

vagy aranyat csak a Banca Nationala engedélyével lehet külföldre küldeni. A feladónak a postán a lezárt levelekkel, vagy csomagokkal kell jelentkezniük. A leveleken és csomagokon azonban rajta kell lennie a Banca Nationala viasz-pecsétjének. A feladónak egyben fel kell mutatniuk a Banca Nationala engedélyét is. Pénzes utalványon Ausztria és Magyarország kivételével minden engedély nélkül tízezer lej lehet külföldre küldeni. Angliába vagy pedig azokba a tengerentúli országokba, amelyek forgalmukat Anglián át bonyolítják le, tizenhétezer lej küldhető. Ausztriába vagy Magyarországra akár pénzes-levélen, csomagban vagy posta-utalványon bármilyen összeget csak a bucaresti-i Kompenzációs Pénztár engedélyével lehet küldeni.

A gyanus levelek

Abban az esetben, ha a postahivatalnak az lenne a gyanúja, hogy valamely külföldre küldött egyszerű vagy ajánlott-levélen pénz vagy csekk van, akkor fel kell idéznie a feladót — ha annak címe ismeretes — és a feladó jelenlétében fel kell bontani a levelet. Abban az esetben, ha a levélben pénzt vagy csekket találnak, akkor az összeget el kell kobozni és további eljárás végett a vámhivatalhoz küldeni. Az esetről természetesen jegyzőkönyvet vesznek fel. A levél felbontását a Banca Nationala megbízottjának jelenlétében kell eszközölni. Abban az esetben, ha a feladó címét nem ismerik, vagy pedig a feladó a levél felbontását megtagadja, akkor a felbontást az ügyészség egy megbízottjának jelenlétében kell eszközölni.

A pénzügyminisztérium értesítette a vámhivatalokat, hogy az olyan deviza tranzakciók esetén, mikor a kereskedelmi és iparkamarák, vagy pedig a Mezőgazdasági Kamarák igazolása szükséges, ezek hiányában elégedjenek meg az illetékes vámhivatalok bizonylatával.

Véres verekedés a porosz parlamentben

Három súlyos sebesültje van a verekedésnek — A Hitler-pártiak székekkel verték ki a kommunistákat

Berlinből jelentik: A porosz országgyűlés ma tartotta elnökválasztó ülését. A porosz országgyűlés elnökévé Kerl nemzeti szociálistát választották, aki a leadott 416 szavazat közül 262 szavazatot kapott, alelnök Wütmach szociáldemokrata lett 92 szavazattal. A kommunisták jelöltje, Kasper képviselő 56 szavazatot kapott.

Az elnökválasztás lezajlása után példátlan botrány és verekedés színhelye volt a porosz országgyűlés. Abban a pillanatban ugyanis, amikor a hitlerista elnök a nemzeti szociálisták állandó éljenzése közben elfoglalta az elnöki emelvényt, a kommunisták képviselői közül többen felugrák padjaikból és azt kiabálták:

— Gyilkosok! Gyilkosok!

Ugyanekkor az egyik kommunisták képviselő kugrott padjából és úgy arcul ütötte

Hinkler nemzeti szociálista képviselőt, hogy az elvágódott a földön. Erre a nemzeti szociálisták nekirohantak a kommunistáknak és vad verekedés támadt közöttük. Tintatartókat, tapereket, poharakat, székeket és egyéb berendezési tárgyakat vágta egymáshoz, végül is sikerült a kommunistákat kivenni a tereméből. A Hitler-párti képviselők ezután elénekelték a „Horst-Wesel” című dalt, pártjuk indulóját, amelyet a karzat közönsége is velük énekelt. A súlyos verekedésnek három súlyosan sérült áldozata van. Irgensen szociáldemokrata, Kraemer-Kunz és Ghorke kommunisták képviselői.

Amikor a botrányos verekedés kitört, az elnök felfüggesztette az ülést és lement az elnöki emelvényről. A verekedésnek állítólag súlyos következményei lesznek.

Verebes Ernő ma, csütörtökön délben Aradra érkezik

**Az „Aradi Közlöny” rendezésében autogramot ad Verebes Ernő
a Corso-mozi halljában az árvizkárosultak javára**

Az őszinte, keresetlen humor, a szívből fakadó kacagás és jókedv koronázatlan fejedelme vonul be csütörtökön délben Aradra. Verebes Ernő, a fiatal magyar naturburs, a filmvilág egyik legvérbelőbb művésze látogatja meg aradi tisztelőit és rajongóit. A Corso-mozi igazgatóságának sikerült lekötönnie Verebes Ernőt és partnereit, a szintén magyar származású Tubay Annát, akik Urapján látogatnak el Aradra, hogy három előadás keretében szórakoztassák a közönséget. Verebes Ernő és partnere nem csupán azért jelennek meg a Corso-mozi színpadán, hogy személyesen, teljes életnagyságban bemutatkozzanak az aradi közönségnek, hanem egy teljes félórán keresztül ragyogó táncduettekkel szereznek meglepetést tisztelőik számára.

Verebes Ernő romániai turnéja a legtorróbb ünneplések jegyében folyt le Bucuresti, Ploiesti, Cernauti, Iasi közönsége szeretettel fogadta a fiatal magyar filmkomikust, majd Brassóban és Nagyváradon ünnepelték Verebes Ernőt és Tubay Annát. Verebes Ernő és partnere csütörtökön, holnap délben érkeznek meg Aradra. A Corso-mozi igazgatósága ünnepélyes fogadtatást készít elő a filmszínész részére olyan nagyszabású keretek között, amilyenre még alig volt példa Aradon. Délután 11 órától kezdve autók várják a világhírű magyar naturburs rajongóit és tisztelőit a Fehér Kereszt-szálló előtt, hogy kiszállítsák az állomásra, ahol Verebes Ernőt ünnepélyesen fogadják. A fogadtatásra teljesen díjmentesen szállítják ki autókban a közönséget a Fehér Kereszt-szálló bejáratától az aradi állomásra, majd visszafelé virágokkal és zöld ágakkal feldíszített kocskorzó kíséri be Aradra a város közönségének szívesen látott vendégét, Verebes Ernőt és kísérőit.

Az Aradi Közlönynek sikerült megnyernie Verebes Ernőt arra, hogy autogramokat adjon az Aradi Közlöny árvizkárosult-akciója javára. Verebes Ernő ugyanis még az árvizkatasztrófa alkalmával elküldötte dedikált fényképét, amelyen a következő szöveg olvasható a filmszínész jellegzetes írásával:

„Májusban személyes fellépéssel igyekszem enyhíteni az árvizkárosultakon. Verebes Ernő.”

A fénykép már a mai napon látható volt az Aradi Közlöny fiókiadóhivatalában. (Minorita-templommal szemben.) Az autogram-órákat a Corso-mozi halljában rendezik meg az Aradi Közlöny, még pedig délután 7 órától fél nyolcig és este kilenc és 10 óra között. A Corso-mozi hallja bizonyára sok kedves jele-

netnek lesz tanúja holnap hét óra után, valamint 9 és 10 óra között, amikor Verebes Ernő személyesen megjelenik az előcsarnokban, helyet foglal egy pult mögött és autogramot ad az aradi árvizkárosultak javára.

Verebes Ernő és Tubay Anna három előadás keretében lépnek fel a Corso-moziban: 5. fél 8 és 10 órai kezdettel. A műsorszámok, amelyeket előadnak, meglepetést fognak kelteni az aradi közönség körében. Verebes Ernő művészi képességeit filmjeiről előnyösen ismeri az aradi közönség és a bucuresti-i lapok, valamint a brassói beszámolóik alapján el lehetünk készülve arra, hogy még többet kapunk Verebes Ernőtől, aki elismerően a színpadon még sokkal közvetlenebb, mint a filmen. Tubay Anna, a filmszínész fiatal partnere, a berlini operettszínpadok egyik legünnepel-

CURSO-MOZGO! Premier pénteken, május 27-én!

PARANCS az PARANCS

zenés huszárvígjáték sláger!

Fritz Schultz, Lucie Englisch, Ralph A. Roberts.

Ma d. u. 3 órakor

Ifjúsági előadás:

Zigotto mint táncosnő.

JEGY LEJ 8 -

Főbelőtte magát egy nagyváradai bank vezérigazgatója

Hivatalában követte el tettét a vezérigazgató, aki a kórházban haldoklik

Rejtélyek az öngyilkosság körül

Nagyváradról jelentik: Dr. Popper Akos, a nagyváradai társaság és pénzügyi világ ismert és közbecsülésnek örvendő tagja ma váratlanul öngyilkosságot kísérelt meg és életbenmaradásához ugyszólvány semmi remény sincs. Popper dr. a Takarékpénztár és az Egyesült Bank vezérigazgatója volt és nagy szakértelemmel állott helyén. Anyagi gondjai, a bank ügymenetét illető aggodalmak nem lehettek és nem is voltak, éppen ezért a jól szituált ember öngyilkossági kísérlete mindenkit egészen váratlanul ért. Családi természetű bajok sem játszhattak közre és nem lehet még pontosan tudni, mi adta a fegyvert a bankigazgató kezébe.

A délután folyamán az Unio Klubban tárgyalt egy Pinkás nevű bankárral s a két pénzügyes között — ez az egyedüli pozitívum az ügyben — nézeteltérések voltak. Dr. Popper ezután felsietett a bankba, ahol revolverrel halántékra lötte magát. A lövés zajára elősiető

személyzet a Zsidókórházba szállította a vezérigazgatót, itt azután azonnali orvosi beavatkozás következett, ám az orvosok véleménye szerint felépüléséhez vajmi kevés remény van. A revolver golyója a jobb halántékon hatolt be és a baloldalon jött ki.

Színház — Irodalom — Művészet

* Stern Rózsi növendékhangversenye az árvizkárosultak javára. A Stern Rózsi hegedűművész szombaton este mutatkozik be növendékeivel az Iparos Otthon nagytermében az aradi közönségnek. Stern Rózsi fiatal művészasszony, Hubay művészképző tanfolyamának jelesen végzett növendéke volt és a művészképzés elnyerése után, mint hegedűművész, külföldön is jóhangzású nevet szerzett magának. Több koncert-turnét abszolvált és különösen németországi koncertjei legszébb sikerei közé sorolhatja. Most, mint pedagógus lesz alkalmunk megismerni, bár e tekintetben más kószólt kaptunk a Városi Zeneiskola hegedűtananyagának általa képzett növendékeinek kiváló teljesítményei révén. Ezúttal a tehetséges növendékek egész kis seregével vonul majd fel, akik közül némelyik zseniális muzsikusszemélyt már is szép jövő előtt áll. Így a kis Colfescu Géza kivételes hegedűtalentumak látszik, de éppúgy Meszlényi Marietta, Roth Mady, Quintus János, Vajda János stb. is, akik mindegyike szép reményekre jogosító, fiatal tehetség. A zongorakíséretet maga a mesternő fogja ellátni. A koncert iránt zenei körökön túl is élénk érdeklődés nyilvánul meg.

* A világ leghíresebb írói a Színházi Élet új számában. A Budapesten megtartott Pen kongresszus világhírű írói írták és szerkesztették a Színházi Élet e heti számát. Az első pesti strandolók, az Ideális feleség-pályázat végleges programja, Hollywood nádrágán, az amatőr pályázat feltételei. Fizető vendég akció és még számos érdekesebbnél érdekesebb cikk, riport, novella és gyönyörű mélynyomású kép van még a Színházi Élet új számában, amely háromfelvonásos darabmellékleten kívül, kotta, kézimunka-melléklet és 32 oldalas Gyermekejságot ad. A Színházi Élet egyes számának ára 40 lej, negyedévi előfizetési díj 450 lej. Kiadóhivatal: Budapest, VI. Aradi-ucca 8. sz.

Sulyos feltételű párbajt vív Dajkovich Sándor, aki megszöktette Farkas Irént

Farkas Elemér, a leány apja, provokálta Farkas Attilát és Dajkovich Sándort — Feltűnően súlyosak a párbaj feltételei

Budapestről jelentik: Emlékeztetés az a bizonyult szerelmi történet, amelynek közép-pontjában Farkas Irén állott, akit Dajkovich Sándor megszöktetett édesatyjának, Farkas Elemérnek házából. A szöktetés utáni bonyodalmak szintén ismeretesebbek a közönség előtt, az apa elmeorvosintézetbe záratta leányát és azonkívül társadalmi akciót indított Dajkovich Sándor ellen, akit kilépésre kényszerítettek, úgy a Nemzeti Kaszinóból, mint a Park-Klubból. Az ügy néhány héttel ezelőtt érdekes fordulatot vett, mert Farkas Irén kibékült édesatyjával és ezzel kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy jegygyűrűjét visszaküldte vőlegényének s állítólag egy komolyabb, megállapodott kora, vidéken élő ügyvéddel jegyezte el magát.

Budapest előkelő társadalmában most újabb szenzációkat kapott ezzel az ügyvel kapcsos-

latosan, Farkas Elemér most lovagias utra terelte a leánya körül keletkezett bonyodalmakat és provokálta úgy Farkas Attila ceglédi csendőrszázadost, akinél leánya, szökésének ideje alatt tartózkodott, mint Dajkovich Sándort. A párbaj feltételeiben a segédek már meg is állapodtak, amelyek rendkívül súlyosak. A felek először pisztolypárbajt vívnak, saját párbajpisztolyaikkal, amelynek az első lövés joga Farkas Elemérre illeti, mivel ő volt a sértett fél. A célzási időt 25 másodpercen állapították meg a segédek. Amennyiben egyszeri golyóváltás után sebesülés nem történik, a felek kardpárbajt vívnak, nehéz lovassági kardokkal, bandázs nélkül, végkimerülésig. A segédek egyelőre még nem állapodtak meg sem a párbaj helyében, sem idejében, mert Farkas Attilának meg kell várni előbb a dandárparancsnokság engedélyét a párbajhoz.

*Apolya és öröke meg szájának
és fogainak egészségét
Pebecceval.*

Könnyes visszaemlékezések Endresz Györgyről, Perjámos büszkeségéről

A perjámosiak szobrot akarnak felállítani a halott hősnek — Amikor Endresz György ki akarta siklítani a temesvári személyvonatot — Beszélnek „Gyuszi” tanítói — „Az első repülés után a gyalogsághoz akart visszatérni”

Az Aradi Közlöny Perjámosra küldött munkatársától

A perjámosi földeken és kertekben szorgalmasan folyik a munka. Az uccákon alig járnak emberek, ilyenkor mindenki künn dolgozik és turja a kenyeretadó földet. Csak este, a munka befejeztével érnek rá az emberek arra, hogy megtárgyalják a napok eseményeit. S most, pár nap óta sűrűn hangzik fel a sóhajtas.

— Arme Gyuszi...

Gyuszi, a kérgestenyerű, de becsületes szívű perjámosi gazdák büszkesége pedig fekete koporsóba zárva röpi a száguldó vonattal egy gyászbaforult főváros felé...

Sokan vannak itt, akik jogosan becézik Gyuszinak Endresz Györgyöt, a „Justice for Hungary” halott hősét, mert életük legszebb éveit, a gondtalan, vidám gyermekkort töltötték el vele együtt. És sokan vannak, akik erős, edzett férfilitükre sirva fakadtak, amikor a tragédia híre átfutott a községen. Perjámos gazdái átérzik, hogy Endresz György volt az, aki fényes pályafutásával, majd megrendítő halálával kirántotta a szürke kis községet az ismeretlenség homályából és világszerte híressé tette nevét. Ezért szinte természetesnek találja az ember, hogy a kis község lakosai egymás között arról tárgyalnak, hogy gyűjtést indítsanak és szobrot állítsanak fel a halott hősnek. Mindenki tudja, hogy a terv keresztülvitelének nagyon sok akadály van, amely erősen kétségessé teszi, hogy Perjámos szobrot állíthasson hősi szülőföldjének. De jól esik beszélni róla, jól esik tervezgetni és ezzel bizonyítani, hogy Endresz Gyuszi, Perjámos kedvencének emléke méltó helyet foglal el mindenki szívében.

A diáksínyek vezére

A lesújtott barátok, egykori iskola- és játszótársak körében felelevenedik most az a sok kedves emlék, amely láthatatlan szálakkal fűzi lelküket ahhoz, akinek megszenesedett holttestét ma helyezték örök pihenőre. Évek hosszú során át volt legjobb pajtása ifj. Grün Péter perjámosi gyárigazgató, aki az utolsó estét is vele töltötte, szomorúan meséli:

— Elszorul a szívem, ha eszembe jut az a sok szép esztendő, amit Gyurival együtt töltöttem. Visszaemlékszem egy esetre, amikor a pajkosságnak majdnem tragikus szerencsétlenséget és emberhalált idézett elő. Kis gyerekek voltunk mindketten s ez magyarázza a történeteket. Sokat hallottunk vasuti kisiklásokról és miután ilyen még nem láttunk, elhatároztuk, hogy magunk produkálunk egyet. Kimenünk a község határába a vasuti sínekhez és a közelben nagy köveket szedünk, amelyeket a sínekre helyeztünk. Alig tudtuk cipelni a ne-

héz kődarabokat. Egész torlaszt építettünk, majd egy közeli kőrakás mögé hasaltunk és vártuk az eredményt. Nemsokára jött a temesvári személyvonat. Nem tudom, mi történt volna, ha a mozdonyvezető észre nem veszi a torlaszt és a vonatot meg nem állítja idejében. Mit tudtuk mi azt, hogy a kisiklás esetleg egész sereg emberéletet követelhetett volna áldozatul. A mozdonyvezető leszállt, elvitte a köveket és közben meglátott bennünket is. Rögtön tudta, hogy a bűnösök mi vagyunk, de miután látta, hogy gyerekek vagyunk, akik nem akartak rosszat és nem sejtették tettük

„Hagyják meg a pénzt a Gyuri özvegyének”

Ősz nagybátyja és nevelőapja, Endresz Ádám az első felrepülésről is mond érdekes részleteket. Amikor Endresz György legközelebb hazaérkezett, azt mesélte, hogy nagyon rossz érzés fogta el, amikor első ízben eltávolodott a földtől. Elhatározta magában, hogy ott hagyja a repülő pályát és kéri a gyalogsághoz való áthelyezését. Büszkesége azután nem engedte meg a terv keresztülvitelét. Energiája, akarása legyőzte az első percek megtántorodását és Endresz Györgyből mégis pilóta lett, első az elsők között.

Mielőtt elbucszom nevelőapjától, Endresz Ádám elmondja, hogy az eladott apai ház vételárát szeretné eljuttatni Cincinnati-ba, ahol Endresz György szülei élnek.

— Ha már szegény Gyuri ne tudta megvalósítani tervét és visszavásárolni azt a házat, ahol született, szeretném a pénzt elküldeni szüleinek. Most azonban azt mondják, hogy nem lehet pénzt átutalni.

esetleges következményeit, egy-egy nyaklevessel megmenekültünk. De sokszor emlegettük később Endresz Gyurival a „vasuti kisiklás” történetét.

Egykori elemi-iskolai tanítói közül ketten élnek Perjámoson, Jung Johann és Henz Péter tanítók, akik nemrégiben vonultak nyugdíjba. Szeretettel beszélnek egykori tanítványukról.

— Pajkos, minden csinyre kapható gyerek volt — mondják. — Nem szeretett magolni, de az esze nagyszerűen fogott. Később azután nagyon megkomolyodott és ambícióval tanult. Iskolatársai valósággal bálványozták az örökké jókedvű Gyuszit...

Az egyik sváb gazda meséli:

— Nagyon szerette Endresz Gyuri a földet. Azt hittük, hogy közöttünk marad és maga is földművelő lesz. Gyerekkorában sokszor megtette, hogy kiment a földekre szántás, aratás vagy kukoricatörés idején és segített a dolgozóknak. Kicsi, de erős kezével szilárdan megfogta az ekaszarvát és lelkiismeretesen, buzgó munkálkodott. Azután tizenöt vagy husz krajcárt kapott és így szerzett magának nyalánkságokra pénzt.

Azóta évtizedek multak el, a pajkos, kedves kisiuból, a diáksínyek vezéréből egy egész nép, egy egész világrész ünnepelt hőse és megsiratott halottja lett...

Felvilágosítom, hogy mindenestre hosszas eljárásba kerül, mire elhatározza, hogy magánál tartja a pénzt addig, amíg könnyebben el lehet Amerikába küldeni.

— Miért nem juttatja el Endresz özvegyéhez, talán jobban rá van szorulva? — kérdezem.

— Nem áll jogomban, mert a ház az öregké volt. De levélben meg fogom írni a helyzetet és megírom azt is, hogy ha nincsenek rá szorulva a pénzre, hagyják meg a Gyuri özvegyének, akinek a gyermekét is fel kell nevelnie. Különben is azt hiszem, hogy az özvegy odaköltözik hozzájuk.

A vonat lassan kigördül a kis állomásról. Pár perc múlva eltűnik szem elől a kis bányási község, ahonnan a magyar nép halott hőroza indult el a diadal útján ama virágos római domb felé, ahonnan modern Illés prófétaként szállott lángoszlopok közepette a párázó ég felé...
MAROSI RUDOLF.

Elfogtak egy merénylő-gyanus férfit, aki tervrajzot készített egy hidról, amelyen a király vona robogott át

Brailából jelentik: A hatóságok egy vasuti hid közelében gyanus alakot tartóztattak le éppen akkor, amikor tervrajzot akart készíteni a hidról. Nem tudta magát elfogadható adatokkal igazolni és személye már azért is gyanus, mert ezen a hidon kellett keresztülhaladnia nemsokára az udvari vonatnak is, amelyen az uralkodó utazott.

A vasuti hidnál leartóztatott gyanus alak kilétét és célját a nagy buzgalommal be-

vezetett hatósági vizsgálat fogja megállapítani és fényt deríteni arra, hogy milyen cél szolgálatában állott.

Az aradvárosi mozgósínházak műsora

5, negyed 8 és negyed 10 órakor:

CENTRAL MOZGÓ: A HULLÁMOK HÖSE. Vígjáték, az amerikai haditengerészet nagyszerű közreműködésével, parádés gyakorlatival. ROBERT MONTGOMERY, DOROTHY JORDAN és ERNEST TORRENCE a főszerepekben.

SELECT MOZGÓ: MARY DOUGAN BÜNPERE. Baryard Vellier világhírű remekműve nyomán készült németül beszélő filmváltozat. BÜNÖS-E MARY DOUGAN barátja meggyilkolásában? Egyetlenegy jelenet, egy törvényszéki főtárgyalás a keretei alatt az izgalmas témának, mely ugy az élő színpadon, mint a filmváltozatban határtalan érdeklődést váltott ki a közönség körében. NORA GREGOR, ARNOLD KORFF, EGON v. JORDAN, PETER ERKELENZ, LUCY DORAINE, HEDWIGA RICHTER a főszerepekben.

Csak hölgyeknek

ELISABETH ARDEN

szépségápolási cikkek árait a mai viszonyoknak megfelelően le-
szállítottuk és mindenki részére hozzáférhetővé tettük.

Aradi képviselő:

„CITY” Drogueria, E. Zeiner,

Minorita-
palota.

Embereket mart meg Araden a kolumbácsi légy

Két megmárt asszony jelentkezett ma a városi orvosi hivatalban --- Gájban és Pernyáiban állatok pusztultak el a légy csípésétől --- Tizennégy-tizenöt napig tart a veszedelem

Általános feltűnést keltett megveszerte az Aradi Közlöny legutóbbi számának cikke, melyben hírül adtuk a legújabb természeti csapást, amely Aradmegye lakosságára zúdult váratlanul: a veszedelmes kolumbácsi legyek sürűrajokban történt megérkezését. Részletes pontossággal adtuk közre az aradi Mezőgazdasági Kamara utasításait, amelyek praktikus tanácsokkal és utasításokkal szolgálták az újabb veszedelem elleni védekezési módra. A mai nap folyamán Aradmegye prefektusa, **Serban György dr.**, **Cosma Demeter dr.** megyei főorvos, valamint dr. **Mortha György** megyei főállatorvos bevonásával értekezletet tartott a vármegyeházán, amelyen megbeszéltek az azonnali életbeléptetésre kerülő rendelkezéseket, hogy ember és állat megvédhesse magát a kártékony férgek ellen. A kolumbácsi légy-veszedelmét különösen a Maros alsó szakasza melletti községekben, valamint az **Arad-Hegyaljai községekben** lépett fel aggasztó sűrűséggel, de a mai nap folyamán úgy az egészségi, mint a közigazgatási hatóságok a szükséges felvilágosításokkal mindenütt ellátták a lakosságot.

Amint az Aradi Közlöny hírül adta, a kolumbácsi legyek — hét év óta először — megérkeztek Aradváros külső periferikájára is. Különösen Gájban és a Pernyáiban észleltek nagy rajokat, amelyek vehemens módon támadták meg a legegésző jószágot. A megáldott állatok jelentékeny része pusztult el menthetetlenül, mert nem mindenütt tudták alkalmazni a megfelelő óvintézkedéseket. Igen sok helyen pedig fel sem ismerték a fenyegető veszedelmet. Ma reggel különben két gáji asszony jelentkezett **Cucu Vazul dr.** városi főorvosnál, akiknek jelentették, hogy megcsípte őket is a kolumbácsi légy. Az asszonyok a marhákkal foglalkoztak éppen, amidőn megérkeztek a veszélyes rajok. Az állatok szivettépő bögésére pusztán kézzel siettek segítségükre, miközben a vérszopó férgek őket is megmárták. Az asszonyok, névszerint **Iancu Mihályné** és **Cosarca Traianné**, felmutatták veszedelmesen megdagadt jobbkarjaikat, amelyeken számos veszedelmes csípés helye látszott. Cucu dr. városi főorvos azonnal kezelésbe vette a megfertőzött asszonyokat, akiket malária ellen oltott be és ammoniákkal kezelte a csípések helyét. Remélhető, hogy a súlyosabb komplikációktól megmenekülnek.

A veszedelem mindenestre még 14—15 napig fennáll nemcsak a megye, hanem Aradváros területén is, mivel a rajok átlagos élettartama ugyanennyi. A veszedelmes rovar különben kifejtett formában hamuszürke színű, erősen sárgán szőrzött, hátán 3 fekete vonallal, potrohán fekete hátfoltokkal. Rövid, tizifü csápjai sárgák, feje lefelé hajlott és csaknem olyan széles, mint a tor. Az átlátszó és napfényben szivárvány színeit játszó szárnyaik a potroh végén jóval túl terjednek. Az egész légy 2—3 milliméter hosszú, rokona a moszkitóknak és a csecse-légynek, amely az álomkór baktérium-hordozója.

A kolumbácsi légy nevét az Alduna menti, jelenleg Jugoszláviához tartozó Golubac (Galambóc) nevű, jelenleg romokban heverő vártól kapta, melynek omladéka között nagy rajokban tenyészik. Tavasz után a kis legyek tömegesen hagyják el a vizeket, ahol alca alakban tenyésztek és hatalmas rajokban a Duna völgyén jönnek felé, a víz felett 2—4 méter magasságban. Néha egész ködszerű tömegben lepik el az egész folyam szélességét, amint a vízfolyással szembe repülnek. Amint az így haladó légyraj Buziáson fehéül kiér a Dunaszorosból, a szél rendszerint szerteszórja őket Erdély és a Bánát felé.

Érdekes, hogy általánosságban azt hiszik, hogy a kolumbácsi legyek az állat száján, or-

rán, fülén keresztül hatolnak be. Így mesélik, hogy a kis rovarok az állat agyvelejébe is behatolnak. Ez — legenda. A kolumbácsi legyek nőtényei képezik a veszedelmet, amelyek éhségüket melegvérű állatok vérével igyekeznek csillapítani. Tökéletes szuró- és szívó-szájrésszel rendelkeznek, amelyek közül az utóbbi erős, fűrészszelű és a bőr felmetszésére szolgáló két alsó állkapocsból, az ezek között levő szuró sertéből és ajkából alakult szipókából áll. Ily hatalmas támadó-fegyverekkel ellátva, az áldozatukat egyszerre, tömegesen lepik el és valóságos pumpálják a szerencsétlen áldozat vérére. Az állat a hirtelen beálló vérvesszeség, az ideg inger és a szurással együjtő vérmergezés következtében — miután a légy mérges váladékot választ ki a szívás megkezdése pillanatában — rendszerint elpusztul. Amint egy légy utat tör magának a megtámadott állat szőre között, mind többen és többen furakodnak utána. Csakhamar egy helyen 80—120 legyecské is összezsúfolódik, mialatt csípésük nyomán 3—4 centiméteres nagyságú, 2—3 centiméteres szélességű daganat keletkezik. Ezek a daganatok aztán egymásután keletkeznek a megkínzott, tehetetlen állat testén: mindaddig, míg a kis légi bestiák tele nem szívják magukat — egy-egy rajban 500—1500 légy repdes — és vérrrel telten el nem pusztulnak. A madarakat, majorságot nem bántják.

Aradváros egészségügyi hatóságai is megtették minden óvintézkedést a további veszedelem elkerülésére, mert még mindenkinek élénk emlékezetében él annak a főhadnagynak az esete, akit egy légyraj — hét évvel ezelőtt — a város háza előtti térségen támadott meg. A szerencsétlen embert már nem is lehetett megmenteni az élet számára.

A halálos végű karambol előidézőinek Ludosan Miklós vizsgálóbíró szerint a szerencsétlenséget a sofőr fogvatartását rendelte vigyázatlansága idézte elő --- el az aradi törvényszék Jelentkezzenek a halálautó többi utasai! --- A sofőr áttekinthette a terepet és látnia kellett a közelgő villamost

A halálos végű összeütközés után a hatóságok bevezették a nyomozást annak a megállapítására, hogy kit terhel a felelősség az áldozatok haláláért. A rendőrség még a tegnapi nap folyamán őrizetbe vette **Csányi Lajos** sofőrt és **Martinescu György** villamoskocsi-vezetőt, akiket kihallgatásuk után átkísértek az aradi ügyészségre. **Ludosan Miklós** vizsgálóbíró kihallgatásuk után mindkettőt előzetes letartóztatásba helyezte és a megejtett helyszíni szemlével kapcsolatban, amelyen résztvett, a következőket mondta:

— A rekonstruált összeütközésből arra lehet következtetni, hogy annak előidézője az **autobusz sofőre** volt. Bár kizárólag a két letartóztatásban lévő vallomása támaszkodnak egyelőre a hatóságok, az teljes határozottsággal megállapítható, hogy a sofőr, amidőn a Szélcuccából a Radnai-utra akart felhajtani, teljesen áttekinthette a terepet, míg a villamoskocsi-vezető az autóbust csak akkor vehette észre, amidőn az már a síneken volt.

Az előzetes letartóztatásban lévő **Csányi és Martinescu** ügyével ma délelőtt foglalkozott az aradi törvényszék vádtanácsa és tekintettel arra, hogy az ügyben a vizsgálat még csak kezdő stádiumban van, megerősítette a vizsgálóbíró döntését és elrendelte mindkettőjük 30 napos vizsgálati fogságát. A törvényszék

FILM KÖZLÖNY

Parancs, az parancs!

Katonavigiáték sajtóbemutatója a Corso-moziban.

Tagadhatatlan tény az, hogy a közönség körében páratlan népszerűsége tetek szert a katonavigiáték. Amióta Roda-Roda iskolát csinált a katonaelet vidám multságainak, apró-cseprő cívdásainak, a szigorú fegyvelemből adódott fonák helyzeteknek kiélezéséből, gombamódra szaporodtak el a katonavigiáték. A Corso-mozi igazgatója átlátta a közönség óhajának megnyilvánulását és igyekszik megszerezni a legjobb ilyen zsánerű vigiátékokat. A „Dienst, ist Dienst!” című katonakomédia sajtóbemutatóján bebizonyosodott, hogy a nevetetés mindig sikert jelent, s így a film pénteki premijére minden bizonnyal őszinte sikert fog hozni.

Rendkívül szellemes, ötletes jelenetek, humoros beállítások és a helyzetkomikumnak olyan ügyes felhasználása jellemzi ezt a filmet, amely ritkaságszámba megy. Nem csoda, hiszen **Carl Boese**, a vigiátékrendezők fejedelme hozta ki a „Parancs — az parancs!” című komédia szcenáriumából mindazt, ami egy igazán jó filmhez hozzátartozik. Felvonulnak előtűnk a jól ismert, kedvenc vigiátékfigurák: a kikapós őrnagy ur, a konzervatív gondolkodású őrnagy-asszony, az ügyefogyott infanterista, a szigorú generális és a hódító, elegáns kabaré-színész. Az ügyes librettista addig keveri a humor kártyáit, amíg a frappánsan beállított helyzetkomikumokból teljesen összehanyóódik a cselekmény, majd mindenki számára kielégítő fináléval fejezi be.

Ralph Arthur Robert neve áll a künő művészgárda élén. Ez a kiváló jellemkomikus már egy egész sorozat mulattató vigiáték keretében mutatta be képességeit az aradi közönségnek. A kikapós őrnagy szerepéből künő kabinettfigurát formál. **Fritz Schultze** az infanterista csetlőbotló figuráját a töle megszokott rokonszenves modorában, természetes gesztusaival és behízog hangjával viszi sikerre. A három nő szereplő az asszonyok három társadalmi osztályát képviseli: **Maly Delschaft** a fiatal jellemkomika, a maradi őrnagynét, **Lucie Englisch** az egyszerű polgárleányt és **Berthe Ostyn** az elegáns divát személyesíti meg teljes művészi felkészültséggel. A generális szerepét **Fritz Spira** juttatja szóhoz.

döntése ellen úgy **Csányi**, mint **Martinescu** fel-folyamodást jelentettek be a temesvári Táb-lához.

Ludosan Miklós vizsgálóbíró a folyamatban lévő vizsgálat gyorsítása érdekében ezúton hívja fel mindazokat, akik a halálos végű összeütközés alkalmával az autobuszban voltak és ily módon szemtanúi lehettek annak, hogy miképpen történt a szerencsétlenség, vallo-mástétel és kihallgatás céljából a holnapi nap-tól kezdődőleg jelentkezzenek az első vizs-gálóbírói helyiségben.

Nagy vámredukció

a román—német kereskedelmi egyezmény megkötése után

Bucurestiből jelentik: A román—német kereskedelmi egyezményre vonatkozó tárgyalások befejezés előtt állanak. Egy-két nap múlva az egyezmény aláírásra kerül. Az egyezmény értelmében hatalmas vámredukció lép életbe, olyan formában, hogy a két ország közötti vámok 50, sőt 60 százalékkal is csökkennek. Az egyezmény megállapítja a román termékek exportmennyiségét is. Ennek alapján évente 7000 marha, 80 ezer disznó, 20—25 ezer vagon árpa és 50 ezer vagon kukorica megy ki az országból.

Elfojtottak egy zendülést a iasi-i fegyházban

A fegyencek meg akarták ismételni az egy hónap előtt történt véres lázadást

Iasi-ból jelentik: Még élénk emlékeztében van az olvasó közönségnek az a véres fegyenc-megmozdulás, amely alig egy hónappal ezelőtt Iasi-ban a „Galata” fegyházban játszódott le. A tegnapi napon ismét egy hasonló fegyenc-lázadást és a már ezzel szokásos kitörést beszéltek meg a fegyencek a legnagyobb titokban, ez alkalommal azonban sikertelenül, mert az igazgatóság még idejében tudomást szerzett a készülő kirobbanásról és azt még csírájában elfojtotta.

A tervbe vett zendülésnek értelmi szerzője egy Schwartzbach nevű félelmetes bandita, a Galata és egyéb romániai fegyintézeteknek igen jól ismert lakója. Schwartzbach pár héttel ezelőtt, hosszas vizsgálgatás után rájött arra, hogy van a fegyháznak egy pincehelyisége, amely közvetlen az uccára nyílik és amelynek fala meglehetősen vékony. Az a gondolata támadt, hogy egy éjszaka titokban könnyen megszabadulhatna nyomorúságos életétől, amelyben a fogházban része volt. Egy ideig tervezgetett, később azonban belátta, hogy tervét egyedül nem képes végrehajtani és ezért úgy döntött magában, hogy bizalmas társai közül többeket beavatott az ügybe. Ez meg is történt és a szokásos napi séták alkalmával részletesen megtárgyalták a szökés programját.

Tervük keresztülvitelének kiindulópontját a tegnapi napban határozták meg. Közben Schwartzbach, a vezér, a fegyház műhelyéből vésőket, kalapácsot és egyéb szerszámokat szerzett, amelyekkel a falbontást, illetve a szökést akarták elősegíteni. Már minden rendben lévőnek látszott, amikor a tegnapi napon, tehát a megbeszélt szökés napján, váratlan dolgok történtek. A beavatott fegyencek közül többen kijelentették, hogy nem merik megkísérteni a szökést, mert attól tartanak, hogy tervük sikertelenül végződik és ebben az esetben borzalmas sors vár rájuk. A legutóbbi fegyenc-lázadás alkalmával ugyanis a fegyház igazgatósága a lázadás résztvevőit kezükön, lábukon összeláncolta, majd pedig hosszabb időre teljesen sötét és nedves pincébe zárták őket és ezenkívül különféle büntetésekben részesültek. A fegyencek egy része tehát ezekre az alig pár hónappal ezelőtt történt megkínztatásra való hivatkozással, kijelentették, hogy a szökésben nem vesznek részt. A szökés tervéről közben az igazgatóság is tudomást szerzett és természetesen azonnal meg-

Bonyodalmak az aradi állami tisztviselők félhavi illetményei körül

A miniszterium nem utalta ki a szükséges összeget — Hat és fél millió lej helyett csak négy millió érkezett — Aki május végéig nem jut fizetéséhez, júniusban már nem veheti fel

Bucuresti-i jelentés alapján megírta az Aradi Közlöny, hogy a pénzügyminiszter rendelete alapján az állami tisztviselők május havi fizetéseiket két részletben kaphják meg. Az első részlet június elsejéig kerül folyósításra, míg a második részletet június első felében fizetik a pénzügyigazgatóságok. Az erre vonatkozó rendelkezés ma érkezett le Aradra, mely azonban nem várt meglepetést keltett.

Az aradi állami tisztviselők egyhavi illetményeinek összege 13 millió lejt tesz ki. A rendelkezés szerint tehát a pénzügyminiszteriumnak 6 és fél millió lej értékű akreditívot kellett volna Aradra leküldenie, ezzel szemben a tisztviselői fizetések fedezésére szolgáló kiutalás mindössze 4 millió lejről szól. Azonkívül

olyértelmű megszorítást is tartalmaz, hogy az akreditív alapján csupán május 31-ig szabad folyósítani a félhavi fizetéseket, a megjelölt határidőn túl megmaradt összegeket pedig haladéktalanul be kell szolgáltatni a Banca Nationala aradi fiókjához.

A rendelet értelmében tehát azok az állami tisztviselők, akik valamely oknál fogva május hó végéig nem jelentkeznek fizetéseik átvételére, elesnek félhavi illetményeiktől, mert a miniszterium a júniusi kiutalásnál már csak a második esedékes részletet folyósítja a főpénztárak útján. Azonkívül az új rendelkezés alapján a már kiállított fizetési lajstromokban feltüntetett összegeket is felére kell redukálni, hogy ilyen módon kifizethetők legyenek.

VEREBES ERNŐ

a világhírű magyar filmszínész

a CORSO MOZGOBAN három előadás keretében

TUBAY ANNY ragyogó szépségű berlini revüszár társaságában

Fél óras műsorral

CARNEVAL

című filmben énekel, táncol és szórakoztatja a közönséget. A MŰVESZ és

TUBAY ANNY d. e. 11.50 órakor Oradeáról érkezik Aradra. Hírnevéhez méltó fogadtatást készített elő a CORSO MOZGO igazgatósága. — A Fehér Keresztől d. e. 11 órától kezdve aulon szállítják ki díjmentesen a közönséget a logdatatáshoz az állomásra. — Előadások kezdete 5, 7 $\frac{1}{2}$, és 10 órakor.

Verebes az árvízkarosultak javára autogrammot ad 7 és 9 órakor a CORSO MOZGO halljában. — Szabadjegyek és kedvezmények érvénytelenek.

Százezer lejes kártérítési per egy aradi orvos és egy gyógyszerész ellen

--- Főtárgyalás az aradi törvényszéken --- Dupla adag fájdalomcsillapító --- A téves adagolás miatt műtétet kellett végrehajtani egy betegen

Érdekes kártérítési keresetet tárgyalt ma az aradi törvényszék harmadik szekciója. A pert íj. dr. Ispravnic Sever aradi ügyvéd útján, Grosz Sándorné indította egy Aradon általánosan ismert fiatal orvos és egy előkelő aradi gyógyszerész tulajdonosa ellen. Az ügy előzményei a következők:

Grosz Sándorné az elmúlt év folyamán huzamosabb időn keresztül rosszullétről pa-

vos tévedésből kettős adagot rendelt a beteg részére, aki annak bevétele után lett rosszul.

A beadott keresetben Grosz Sándorné jogi képviselője rámutat arra, hogy úgy a vényt író orvos, mint a dilauditot kiszolgáló gyógyszerész egyaránt hibás. Az orvos felelősséggel tartozik az általa megírt receptekért, a gyógyszerészárban viszont fel kellett volna tűnni annak, hogy a kábítószer szokatlá-

Nem mindig egyszerű az Igazi bevásárlási tervést eltalálni, — ime egy jó tanács:

Textiláruk a „GOLDHAUS”-ban.

Timisoara, Dom-tér 7. Arad, Bulev. Reg. Ferd 11.

tette az ilyenkor szükséges óvintézkedéseket. A délutáni órákban azután Georgescu fogházigazgató, több fogházor kíséretében megjelent a rabok között és mindazokat, akik a szökési tervet keresztül akarták vinni, erősen megláncoltatta és külön cellába záratta. Most erőyes vizsgálat indult meg annak megállapítására, hogy Schwartzbach hogyan jutott a szerszámokhoz és ha azok tényleg a fogház műhelyéből valók, kit terhel a felelősség azoknak eltűnéséért.

Entől függetlenül külön vizsgálat indult meg, mert olyan kijelentések is hangzottak el, hogy a Galata fegyház épülete nem felel meg annak a célnak, amelynek jelenleg felhasználják. A vizsgálat különben érdekes eredménnyel végződött, amennyiben megállapította, hogy az épületnek több helyén, annyira vékonyak a falak, hogy egy erősebb ökölcsapásra is bedőlnek. Ehhez azután hozzájárul még az is, hogy az őrség oly kis létszáma, hogy amennyiben egy komolyabb megmozdulás történne, úgy előre nem látható események történhetnek.

naszkodott és állandó orvosi kezelés alatt állott. 1931. december 9-én súlyosabb természetű mandulagyulladás lépett fel, úgy, hogy műtét beavatkozása vált szükségessé. Az operáció sikerült is, később azonban fájdalmak léptek föl és a hirtelen előhívott orvos, aki ellen a per most folyik, a nagymérvű fájdalmak csillapítására egy dilaudit nevű gyógyszer irt elő, amelyet az egyik főtéri gyógyszerészből hozatott meg a beteg uriaszony családja. Az operáció éjjel 11 órakor fejeződött be és a csillapítószer bevétele után Grosz Sándorné nyomban eszméletét veszítette, majd hörögni kezdett, úgy, hogy a megrémült családtagok a közelben lakó Keppich dr.-t hívták ki, aki egy másik orvos kollégáját értesítette és a már fuldokló betegen éjjel fél kettőkor a leg-súlyosabb operációk egyikét, gégemetszést hajtottak végre.

Az operációval sikerült Grosz Sándornét megmenteni az életnek, azonban a feljelentés szerint a hirtelen rosszullétet előidézett gyógyszer receptjének megvizsgálásánál a kezelő-orvosok megállapították, hogy az előírt or-

nul nagy mennyiségben irták elő, ami az általános orvosi prakszisban nem fordul elő. Tekintettel arra, hogy a fájdalomcsillapítószer bevétele következtében felmerült műtét beavatkozás közel 100.000 lej kiadást jelentett Grosz Sándorné családjának, a keresetben 93.000 lej költség megtérítését kérte íj. dr. Ispravnic Sever ügyvéd a törvényszéktől.

Ebben az ügyben ma tartotta az első főtárgyalást az aradi törvényszék, amelyen helyt adott a keresetnek és elrendelte a széleskörű bizonyítást, amellyel kapcsolatban az összes bejelentett tanúk megidézésére adott utasítást és a folytatolagos főtárgyalásra újabb határidőt tűzött ki.

Budapestre utazó olvasóink figyelmébe!

Az „Aradi Közlöny” Budapestén:

a következő újságárusoknál kapható

A „Hungaria” nagyszálloda újságárusánál.

A „Carlton” szálloda újságárusánál.

A Keleti pályaudvar főcsarnokában levő nagy újságbódében.

H I R E K

Mikor a lámpák kialusznak...

Irta: STODOLNI DEZSŐ.

Az égen ólmos felhők jártak, odaát Pesten már kigyulladtak a színes lámpák, az Ország-ház árnyéka óriási fantómként rajzolódott fel a ködös, pesti égre.

Akkor találkoztam vele először.

Karján a főváros fakó háromszíni szalagja, viseltes kabát, beesett arc és fénytelen szemek. Valakivel összetévesztett és köszönt.

Aztán gyakran találkoztunk. En jöttem haza, ő végezte a rendes körútját. Gyűjtögette a lámpákat. Köszöntünk egymásnak és tovább mentünk.

Aztán közeledett a tél.

A napok megrövidültek. Kevesebbet találkoztunk. En Pesten jártam sokat és mire Budára érkeztem már vibráltak a lámpák a fázós Dunaparton. Az ő lámpái, ő pedig valahol már fent járt a Várban.

Nemrég ismét találkoztunk.

Arcán a redők mélyebbek lettek, szeme alatt a karikák vastagabbak. Valami baja lehetett. Megszólítottam.

— Hogy van?

Tompán nézett maga elé.

— Nem jól... Beteg a kislányom... A Klári...

— Mi baja?

Legyintett.

— Tüdőgyulladás...

— Kitarás... Minden rendbe jön... Nem szabad elkeseredni...

Hálásan nézett rám, aztán nem láttam egy hétig.

Közben megtudtam róla, hogy a háborúban volt. Egy csomó kitüntetés díszítette a mostani horpadt mellét. Most pedig valami külvárosi nyomortanyán él kislányával, Klárral...

Klári...

Furcsa...

Magam sem tudom miért de ismertem őt. Rajta keresztül. Az ő egyetlen öröme.

Tegnap este kint sétáltam a Dunaparton, odaát ismét vibrált az ég, a folyó sötétlen rohant lefelé és a lámpák ezen az estén mintha sápadtabban égtek volna.

Hirtelen mellettem állt.

— Klári?

— Talán még lehet rajta segíteni... motyogta... Talán... Sietek, az orvost várom...

Ma ismét találkoztam vele. A Margithid mellett ült egy kis parki padon. Tompán nézte a folyót. Karján már nem volt a színes városi szín... Egyszerűbb... Fekete... Klári...

Kezet nyújtottam neki. Egy forró könny-csepp koppant le rá.

.... Ezen az estén árván maradtak a lámpák... az ő lámpái és csak a folyó morajlott tovább a mélyben sötét titkaival...

— **IDŐPROGNÓZIS.** Átmeneti hőemelkedés, változó felhőzet, sok helyütt a délutáni órákban zivataros esők.

— **AZ ARADI KÖZLÖNY legközelebbi száma** a csütörtöki Urnap ünnepe miatt szombaton reggel jelenik meg a szokott időben.

— Egyelőre marad a kormány. Bucurestiből jelentik: Az Adeverul értesülése szerint, a kormányváltozással kapcsolatos hírek minden alapot nélkülöznek. A genfi és a lausannei konferenciákig, — amelyek Romániára nézve nagy fontossággal bírnak, — belpolitikai változás nem várható.

— Ötvenhárom millió dolláros veszteséggel zárták a múlt évet a Ford-művek. New-Yorkból jelentik: A Ford-művek ma tették közzé 1931 évi mérlegüket. Ezek szerint Fordék 53 millió dollár veszteséggel zárták az évet.

— Megalakult a japán nemzeti kormány. Tokióból jelentik: Ma megalakult a japán nemzeti kormány. Miniszterelnök: Sayto tengernagy, aki a külügyi tárcát is viseli. Belügy: Janamota. Hadügy: Sanjuro Haysi tábornok. Tengerészetügy: Keisuka Okada.

Visszakerülnek Aradra a lugosi elme-gyógyintézetben ápolat aradi betegek

Megszűnik a lugosi elme-gyógyintézet, mert az állam nem ad szubvenciót

Lugosról jelentik: Az utóbbi hónapokban egyre több szó esik arról, hogy az illetékes hatóságok kénytelenek lesznek a lugosi elme-gyógyintézetet megszüntetni, mivel az eddig élvezett állami szubvenció megszűnt és így az intézet fenntartása meglehetősen sok gondot okoz Szörénymegyének. A megye vezetősége most azután végkép elhatározta, a lugosi elme-kórház megszüntetését, ami azt jelenti, hogy igen sok ön- és közveszélyes öriültet egész egyszerűen szélnek eresztenek. Hírek szerint az intézet igazgatósága már érintkezésbe is

lépett több beteg hozzátartozóival és felszólították őket, hogy intézkedjenek az elszállításról.

A lugosi elme-gyógyintézetben sok aradi beteget is kezelnek, akiket hosszú évek során oda beutaltak. Ezek az ön- és közveszélyes öriültek a közeljövőben visszakerülnek Aradra, miután az egyes betegeket illetőségi helyükre szállítják vissza. Itt mindenestre zavarokat fog előidézni visszaérkezésük, miután Aradon nincs olyan intézmény, ahol ezeket a szerencsétlen elmebetegeket elhelyezhetnék.

Gyógyultan hazajött Davosból Lutai Cornel dr.

Aradváros legutóbbi választott volt polgármestere újra átvette irodája vezetését

Ma reggel érkezett meg a svájci Davosból Aradváros legutóbbi választott polgármestere, Lutai Cornél dr. Amint annakidején az Aradi Közlöny meglírta, Lutai Cornél dr. plihenés céljából mintegy nyolc hónappal ezelőtt Svájcba utazott, hogy a davosi üdülőhelyen nyerje vissza egészségét, amelyet hivatali elfoglaltsága erősen igénybevetett. A plihenés, a jó víz és a levegő most is elvégezték jótékony munkájukat és Lutai dr. felfrissülve és gyógyultan érkezett vissza Aradra.

A visszatért volt polgármestert lakásán a mai nap folyamán számos híve, kliense, politikai és társadalmi tisztelője kereste fel. Értesüléseink szerint Lutai dr. rövidesen átvesszi újra ügyvédi irodája vezetését.

— Gróf Teleki Ferenc egyetemi hallgató elhunyt. A debreceni rendőrség kedden délelőtt rádiógramm után értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy gróf Teleki Ferenc 19 éves orvostanhallgató néhány nappal ezelőtt elhunyt Debrecenből. Az értesítés szerint a fiatal gróf ismerőseinek kalandos tervekről beszélt. Állítólag az idegen légióba akart belépni és azt mondta, hogyha ez a terve nem sikerül, öngyilkos lesz. Gróf Teleki Ferencnek egész Európára szóló és a román hatóságok által kiállított utlevelé van. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— Junius 15-én kezdődik meg a biatorbágyi merénylet bűnperének tárgyalása. Bécsből jelentik: A biatorbágyi merénylet, Matuska Szilveszter büntigvében junius 15-től 18-ig tartanak tárgyalást. A rendkívül érdekességű főtárgyaláson számos osztrák, magyar és német kriminálpszichológus jelenik meg.

Mindenki figyelmébe!

Magyar okiratok román nyelvre való hiteles fordítását, kérvények, beadványok és nyomtatványok román szövegezését és fordítások hitelesítését eszközöl

Mitra I. Sándor,

törvényszéki hites román-magyar, magyar-román fordító és tolmács ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand No. 5. (Az udvarban jobbra).

— Ideiglenes húzási lista a Román Állami Osztálysorsjáték 1932. május hó 24-iki húzásáról: Az alábbi Aradon vásárolt sorsjegyek húzattak ki: 8419, 8402, 8431, 8494, 19.634, 19.643, 19.650, 22.997, 24.995, 26.175, 26.349, 26.183, 49.422, 49.403, 55.896, 70.657, 78.610, 78.606, 45.035. — Az osztálysorsjáték mai húzásain a következő nagyobb nyereményeket elért számokat húzták ki: 200 ezer lej: 48.779. — 50 ezer lej: 22.422. — 25 ezer lej: nyertek: 27.912, 71.172, 32.557. — 15 ezer lej: nyertek: 47.929, 66.768, 35.721, 15.347, 14.976, 49.341.

— Elhunyt buzásai leány. Mohl Anna 18 éves buzásai árvaleány marószódával öngyilkosságot kísérelt meg. A mentők az aradmegyei kórházba szállították, ahol az inspekciós orvosnő, dr. J. Kerekes Rózsi azonnali gyomormosást alkalmazott rajta, megmentvén az életnek. A fiatal leány tettét áfelelti elkeseredésében követte el, hogy évek óta nem kapott seholsem munkát.

100% tiszta len ruhavászon

15 színben, garantált jó mosó, uccai és sport ruhákra a legújabb

kizárólag:

Ruttkay & Botye cégnél

— Junius 25-én kezdődnek az érettségi vizsgák. Bucurestiből jelentik: Ma megállapították az érettségi vizsgák megkezdésének idejét. A vizsgák junius 25-én lesznek. A bizottság tagjait 20-án állítják össze.

— Leszállította a budapesti Tábla a kofferes gyilkos büntetését. Budapestről jelentik: A királyi Tábla ma foglalkozott Schreiber Tamásnak, a kofferes gyilkosnak a bűnyűgyével. Schreiber a törvényszék tettéért annak idején tizenöt esztendő fegyházra ítélte melyet a Tábla most tizenhárom esztendőre csökkent. Schreiber az ítélet ellen semmiségi panaszt jelentett be.

Mintáink meglelelnek a mai divatnak.

Araink meglelelnek a mai viszonyoknak.

Serilana

— Kártyaadóssággal miatt lett öngyilkos Fischer Sándor. Az egyik aradi szállodában — mint az Aradi Közlöny jelentette — öngyilkosságot követett el Fischer Sándor magántisztviselő. Az öngyilkosságot a szálló portása fedezte fel és annak okáról senki sem tudott, semmi bizonyosat. A rendőrség megállapította, hogy a magántisztviselőnek nyomasztó kártyaadóssággal voltak és teltének oka is ebben keresendő.

Fokozatosan csökken az adó-fizetés Aradon

Minden adóhivatal tíz végrehajtóval hajtja be a hátralékos adókat

A pénzügyminisztérium, mint az Aradi Közlöny jelentette, szigorú rendeletet küldött az aradi pénzügyigazgatósághoz, amely az adók fokozottabb mértékben történő behajtását írja elő. A rendelet szerint az adóhivatalok minden hónapban kötelesek az egész évi adóösszeg egy-tizenketted részét behajtani, úgy, hogy íymódon az év végén a teljes adóösszegnek kell befolyjni az állampénztárba.

A rendelet alapján az adóhivatalok most új intézkedéseket fogantatosítottak az adók behajtására vonatkozólag. Ennek értelmében a hátralékos adók behajtására a jövő hét elejétől minden adóhivataltól tíz adóvégrehajtó keresi fel az adóhátralékosokat és az esedékes adóösszeg erejéig foglalkozást eszközöl. Az adóhivatalok kimutatásai szerint a közelgő félévi zárlat alkalmával az adóknak csupán 30 százaléka folyt be, ami az elmúlt évi adóbehajtással szemben mintegy 17 százalékos visszaesést mutat.

— Aszlán Baba férjhez megy. Az aradi urítárságok közkedvelt, fiatal tagja, Aszlán Baba eljegyzéséről érkezett ma hír szerkesztőségünkbe. Aszlán Babát Arad társadalmi köreiben mindenki előnyösen ismerte. Köztudomású, hogy több ízben választották meg valamelyik fényes estélyi bálkirálynőjévé és egy alkalommal megnyerte Arad szépségkirálynője címet is. A fiatal aradi urileány Mérai Sándorral, Hódmezővásárhely városi főmérnökével jegyezte el magát és ennek az eljegyzésnek úgy Hódmezővásárhely urtársadalmában, mint Arad társadalmi köreiben ószintén örültek. Aszlán Babát szívből jövő gratulációkkal és jókívánságokkal halmozták el aradi jóbarátai és ismerősei eljegyzése alkalmából.

— Bérlenyheség, a máj és az epeutak bántalmái, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasi szervek panaszait. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a Ferenc József viz használata a bélműködést kitűnően szabályozza. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Junius 8. és 9.: hivatalos ünnepnapok. Aradmegye vezetősége ma kezdte meg a június havi országos ünnepségek programjának megbeszélését Riscuta alezredes helyőrségi katonai képviselő előterjesztése alapján. Junius 8-án a garnizon rendez nagyszabású katonai ünnepséget a király hazaérkezésének évfordulóján. Az ünnepség színhelye a várszigeten levő lóversenypálya lesz. Junius 9-én a Hősök Napját ünneplik meg, a szokott keretek közt. Mind a két nap hivatalos munkaszünet.

Utazások a Nordkapra és Spitzbergákra a NORDEUTSCHER LLOYDAL

— Szabadlára helyezték a kommunistagyanus letartóztatottak egy részét. Az aradi törvényszék Costa dr.—Alexandrescu tanácsa ma foglalkozott a letartóztatásban lévő kommunisták ügyével. A vádtanácsi határozat folytán a tíz előzetes letartóztatásban lévő és kommunizmus vádjá alatt álló vádlott közül hármat, Szántó Györgyöt, Szárics Jánost és Melák Mártont szabadlára helyezte, míg a többi hét gyanúsított további őrizetbentartása mellett döntött. A vádtanácsi döntés tudomásul vétele után a hét vádlott egyöntetileg arra az álláspontra helyezkedett, hogy a döntés elleni demonstrációképp a mai nappal kezdődőleg éhségsztrájkba kezd, arra való tekintettel, hogy a törvényszék figyelmeztető tárgyalását június másodikára tűzte ki, tehát oly közeli határidőre, hogy a vizsgálat érdekében már további fogvatartásuk nem vált szükségessé.

LEGUJABB

Megkötötték a román-magyar sportbékét

Vasárnap lejátszák a válogatott mérkőzést --- Román részről megtörtént az elégtételadás

A román-magyar sportbéke megkötését Károlyi Gyula gróf tegnap tett nyilatkozata következtében veszély fenyegette, de mára szerencsésen elintéződtek az ellentétek és az OTT megkapta a szükséges elégtételt, így a sportbéke megkötése máris biztosra vehető, így tehát semmi akadálya sincsen annak, hogy a magyar sportolók felkeressék az országot.

A Bucurestiben székelő sziguranca-vezér-felügyelőség a Rador utján hivatalosan nyilatkozott a sportkonfliktusról. A nyilatkozat így hangzik:

— A budapesti testnevelési főiskola öt-ventagu tornászcsapatát óhajtották a KKASE Erdélyben szerepeltetni és a sziguranca nem is emelt kifogást ellene, hogy mégis akadályok merültek fel, annak egyáltalában nem szerepel

politikum a háta mögött. A tornászcsapat beutazási engedélyét ugyanis egyéni intervenciók alapján óhajtották megszerezni és itt borult fel a vendégszereplés dolga. Ez azonban a két ország közötti sport jóviszonyát egyáltalában nem befolyásolhatja és bizonyosra vehető, hogy emiatt nem maradhat el a vasárnapi román-magyar amatőr válogatottak bucaresti-i találkozója.

Budapestről jelentik: Az OTT rendkívüli ülésén foglalkozott a sziguranca fent közölt nyilatkozatával és azt elfogadta, így tehát a vasárnap lebonyolításra kerülő Európa Kupa mérkőzésnek, amely-Románia és Magyarország között fog lejátszódni, semmi akadálya sincsen.

Küszöbön áll a diktatura Görögországban

Condylis tábornok lesz a diktátor — Ostromállapot, cenzura és katonai biráskodás készül

ATHÉN BÖL jelentik: Görögországban a diktatura küszöbön áll. A parlamenti kormány megalkotására vonatkozó tárgyalások meghiusulásaival a köztársasági elnök magához hívatta Condylis tábornokot, akinek felajánlotta a diktatori tisztelet. A tábornok kijelentette, hogy elfogadja, ha

szabad kezet biztosítanak neki. Beavatott körökben tudják, hogy a jövőbeni diktátor programjában szerepel a külföldi adósságok kedvezőbb rendezése, az ostromállapot és cenzura bevezetése, a katonai bíróságok felállítása, a moratórium, valamint a nagytőke erős megadóztatása.

Megállapították a Justice for Hungary katasztrófája okát

Az olasz Légügyi Bizottság jelentése

Rómából jelentik: Az olasz légügyi minisztérium szakértő-bizottsága ma készítette el jelentését az Endresz György és Bittay Gyula halálos katasztrófája ügyében lefolytatott vizsgálatról. A jelentést még a mai nap folyamán átadták Balbo légügyi miniszternek. A szakértők — a jelentés szerint — megvizsgálták a „Justice for Hungary” ottmaradt alkatrészeit, kihallgatták a szemtanúk és tapasztalataik alapján ismertették véleményüket a hős repülők lezuhanása kérdésében. A jelentés megállapítja, hogy a szemtanúk szerint a gép néhány méterre a dombtól, ahol a katasztrófa történt, ötven méter magasságban annak csúcsa felett oldalt hajolt, szárnyára csu-

szott, majd lezuhant. Cavallieri, a repülőtér igazgatója szerint vertikális irányú légköri zavarok voltak a leszállás idején. Kihallgatták Acostino Rossi földművest és Malatesta munkást, a katasztrófa közvetlen szemtanúit. A szakértők konklúziója az, hogy közvetlenül a lezuhanás előtt, amikor a motor még javában működött, a légszavar egyik lapátja levált. Valószínű, hogy a hős pilóták véletlen gépsérülés áldozatai lettek és még Endresz György, a biztoskezü, hidegvérű tapasztalt pilóta sem tudta újra egyensúlyba hozni a gépet, a kedvezőtlen légköri viszonyok miatt. A jelentést Aldo Guglielmotti ezredes, Alfredo Bonno ezredes, Italo Raffaeli ezredes és Anide Ofiore ezredes írták alá.

— A jövő tehetséget hallgathatja meg szombaton este az Iparos Otthonban fél 10-kor, A. Stern Rózi növendékeinek vizsgálóversenyén. Kötelező műsorok H. Bloch-cégnél és este az Iparos Otthonban.

a legszebb vakációs és üdülő utazások a NORDEUTSCHER LLOYDAL

— Elfogott határátlépő alkasszó. A curti-ci csendőrség ma előállította az aradi rendőrségre Moldovan Gligor naszódmezei illetőségű lakost, akit Ernestin Teofil néven is ismernek. Moldovan utlevél nélkül át akart szökni Magyarországra, azonban a határőrök elfogták és átadták a curti-ci csendőrségnek. Az elfogott határátlépő kihallgatása alkalmával megállapítást nyert, hogy az aradi törvényszék második szekelője 1938-9291 szám alatt köröző levelet adott ki ellene különböző sikkasztásokért. Moldovant most átszállítják az ügyészségre, ahol három év előtti bűneiért kell felelnie.

— Fizetnek Amerika adóssai. Washingtonból jelentik: A kincstári hivatal közli, hogy az Egyesült Államok tizenhat adóállama hajlandónak mutatkozott, hogy a Hoover-moratórium következtében szünetelt törlesztéseket tíz esztendő részletekben négyszázalékos kamattal mellett visszafizessék. A törlesztésre vonatkozó egyezményt két héten belül aláírják.

— Jég! Előfizetés, rendelés legelőnvo-sebb Reusz műjegygyárában. Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon 141.

Utazgatásokkal és prospektusokkal szolgál:
NORDEUTSCHER LLOYD BREMEN
F. Missler S. A. R.
ARAD, Bul. Regele Ferdinand 5. Tel.: 8-51.

— Dr. Lakatos szanatóriuma, Baden bei Wien, a tavaszi időnyben, dacára a teljes fizetnek, mérsékelt árakon ad teljes ellátást betegeknek és üdülőknek. Az összes gyógytényezők, — külön szivostály dr. Singer Richard egyetemi m. tanár vezetése alatt, — elsőrangú diétás konyha, szórakozások és saját hangos mozi állanak rendelkezésre.

Látogatás a wartholzi kastélyban, ahol megszűnt a monarchia...

Kispolgári penzió vendégei modern slágereket játszanak ott, ahol IV. Károly aláírta lemondó nyilatkozatát — A bronzveretű cseresznyefa-íróasztal a kápolnában várja, amíg muzeumba kerül

Az Aradi Közlöny számára írta: PAÁL JÓB

Pár héttel ezelőtt Reichenauban jártam.

Talán ez egyik legszebb vidéke Ausztriának. A Semmering lábánál romok és kastélyok koszorúzzák a körbe szaladó hegyóriásokat. Ma: Reichenau csöndes, olcsó osztrák nyaralóhely, kispolgári familiák járnak ide, gyerekek labdázna a füben és lepkét kergetnek az erdő szélén és senki sem gondol arra, hogy volt idő, amikor ennek az alsóausztriai községnek komoly kilátásai voltak, hogy Ischl utóda legyen. A sorsa azonban az lett, mint Konopisté, ma már csak a riportert jött ide néhanapján. Csak multja van, az is rövid, alig egy pár dátumban gazdag.

Ha az ember Bécsből autón utazik a Semmeringre, Payerbach után utkereszteléshez ér. Három ut szalad jobbra, balra és középen. Az egyik az Adlitzgraben merész szik-

CREP DE CHINEK érkeztek

lái között a Semmeringre szalad fel az autó, a másik ut a néptelen, divatját mult edlachi szanatóriumhoz visz, a harmadik pedig elvezet a Rax drótkötélpályához. Szinte észrevétlenül szalad az út mellett egy keskeny ösvény, a vége rácsos kastélykapu előtt vész el. Ez a kastély: a Schloss Wartholz. Egyemeletes épület, széles, sárgára festett falai rőt téglában folytatódnak. Baloldalán kicsinyke torony, azt mondják, 1918. óta nem szólalt meg benne az ezisztzavu csengő. A kastélyt hatalmas, háromszázézer négyzetméter széles park övezi, halkszavu patakok és csöndes tó partján messze exotikus vidékek csodás virágai érnek gyümölcsöské. Az utolsó hatalmas császár öccse, Lajos főherceg volt egykoron gazdája a kastélynak, messze vidékről hozta el ide a délszaki flórát.

Hatvan esztendeje annak, hogy Lajos főherceg — akit Ferenc József a Salzburg melletti Klessheimbe internált — a maga gyönyörűségére a artholzi kastélyt megépítette. Ugy rendezte be, hogy kellemesen tölthesse el itt a napjait. Még ma is mesélik: Schloss Wartholz is színhelye volt azoknak az orgiáknak, amiért a klessheimi magányba száműzték Erzherzog Ludwigit, Lajos főherceg végrendeletében Ottó fiára, Károlyra hagyományozta a palotát és nincsen Wartholznak egyetlen csücske, amihez emlékek légiói ne, fűződne. Itt született meg Ottó is.

Ma kispolgári penzió van a kastélyban.

Régi butorok, régi emlékek...

Idősebb, arisztokratikus kinézésű hölgy fogad a széles fakockákkal kirakott hallban. Özvegy Weinzingernének hívják a bérlet, aki a leányával együtt vezeti az üzletet. A veje rohamesapat kapitány volt a háborúban. A szobaleány ágyneműt szortíroz a hall asztalán, a szalonban gramofon játsza a legújabb slágert: „Eine Nacht in Monte Carlo”... Butorokkal van tele a hatalmas hall, meglátszik:

hiába mondják, hogy a butordarabok még a régi időkben maradtak itt, azokat mégis csak Frau Weinzinger hozta magával Bécsből. Egy pár régi metszet, valamennyi vagy Ferenc Józsefet, vagy Károlyt ábrázolja. Eredeti kép egy sincs közöttük. Egyetlen butordarab akad csak a hallban, amit itt felejtettek: a sarokban egy magas óra, régi francia műremek, klasszikus példánya a tizenhatodik század francia ötvösművészetének. Az asztalon csodás terítő: valamikor Zita kapta ajándékba az egyik közeli klastromtól.

Ahol IV. Károly aláírta lemondó nyilatkozatát

A hallból nyílik a kis penzió étterme, a falak tele vannak régi vadásztroféákkal. Főleg zergeagancsok és vaddisznóagarak emlékeztetnek bennünket azokra az időkre, amikor hallalító volt erre felé hangos a csallit. Egykoron szintén ebédlő volt ebben a szobában, csak hogy akkor nem a Peter Brunsbmayer szidta össze a kiszolgáló leányt, ha kozmás volt a

GYÖNYÖRŰ SZINEKBEN

leves. Az ebédlőből hatalmas terrasz nyílik a kertre, valamikor Károly a háború hőseit ültette itt a Mária Terézia-rend lovagjaivá, ma... Jausenstation van a terraszon és napsütéses nyári napokon piros ernyők alatt aludtettet esznek vajás kenyérrel bécsi kirándulók. Gyönyörű panoráma nyílik erről a terraszról és talán itt érzi a látogató igazán, hogy ezt a kastélyt egykor fejedelmi rezidenciának építették. Az étterem jobb oldalán kicsinyke szobába vezet a fehérre mázolt ajtó: valamikor ez volt Károly dolgozószobája, ma: bécsi gyerekek römmit játszanak az intarziás asztalon

és hangos kacagással örül az, aki leemeli a zsókeret. A szomszéd szobában még mindig szól a gramofon, kedves, mosolygós arcú bécsi lányok gavallér biján egymással táncolnak tangót.

Ennek a szobának valóban történelmi jelentősége van.

1918. októberében itt írta alá Károly azt a nyilatkozatot, amelyben lemondott az osztrák trónról.

Itt változatlanul meg vannak még azok a butorok, amelyek 1918. októberében itt állottak. Empire butorok, rózsaszínű selyem huzattal. Kicsiny loggia néz a parkra, ma fekete játékasztal áll benne, egykoron itt állott az a széles, cseresznyefából készült, bronzal kivert íróasztal, amelyen a történelmi okmány megkapta az aláírását. Az íróasztal most nincs itt: lomok között a kastély kápolnájában várja, amíg muzeumba kerül. Balra tapéta-ajtó vezet az egykori császár magánlakosztályába, jobbra keskeny erkélyre jutunk, kovácsolt vasból készült az erkély rácsa, a kerítésen vadszőlő szalad felfelé: ezen a balkonon könnyezett utóljára Károly, mielőtt elutazott Svájcba. És van ennek az erkélynek még egy története. Frau Weinzinger meséli: amikor az urak kijöttek Wartholzból és felszólították a császárt, hogy írja alá a lemondó okmányt, Károly gondolkodási időt kért. Kapott is. Pontosan egy fél órát. Ezt a fél órát ezen az erkélyen töltötte el. Ide ment ki az egykori audienciás tereméből és innen ment be újra oda, aláírni a dokumentumot. És ennél az erkélynél állt meg az az autó, amely elvitte a monarchia utolsó urát Eckartstauba.

Hatvan személynek tud ellátást adni a kicsiny penzió, de ma rosszak a viszonyok. Alig laknak tizen a Schloss Wartholzból. Bécsi családok veszik ki a szobákat és Braun

SEGESVÁRI SELYEMGYÁR LERAKATA WEISZ SÁNDOR Str. Bratianu 2.

Wilhelm marhabizományos lakik abban a sárokszobában, ahol Ottó a világra jött.

A kastély egyébként az egykori császár hátramaradottainak magántulajdona és Weinzingereknek bért kell fizetniük a penzióért.

Az idén nagyon rosszak a kilátások. Kérdés, vajon a bér idejében eljut-e a tulajdonosokhoz.

Az árvizadó ellen beadott felebbezést elutasította a revíziós bizottság

Megfelebbezhető a bizottság döntése --- Téglárlejtés az ujjáépítő akcióra

Ma hirdetett határozatot a temesvári helyi revíziós bizottság azoknak a fellebbezéseknek ügyében, amelyeket 116 aradi lakos: vállalkozó, orvos, ügyvéd, kereskedő, tisztviselő, háztulajdonos és iparos adott be Aradváros vezetőségének gátépítési pótdó-kivetési tervezete ellen. Amint az Aradi Közlöny annak idején beszámolt róla, a temesvári revíziós bizottság pénteken tárgyalta az ügyet, a határozat kihirdetését azonban szerda délelőttre halasztotta el.

A határozat kihirdetésére Aradváros képviselőtében Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnök, dr. Jegesi Károly városi főügyész és Berzovan János pénzügyi tanácsos jelentek meg a tárgyaláson. A bizottság elnöke kihirdette határozatát, amelyben elutasítja az aradi polgárok felebbezését, megállapítván azt a tényt, hogy a pótdó-kivetésre egy helyi közigazgatásról szóló törvény, mint egy előző hasonló tárgyú törvény felhatalmazást ad a város polgármesterének. A határozatot Aradváros képviselői megnyugvással vették tudomásul, míg a fellebbezésre a bucuresti-i központi revíziós bizottsághoz meg van adva a felebbezők számára a szokásos 15 napi határidő. Ha a kontestálók közül valaki felebbez, úgy egészen a Semmitőszékig viheti fel az ügyet, amiáltal természetesen magakasztja nemcsak az interimár-bizottság által már elfogadott pótdó-

tervezet megvalósítását, hanem a további gátjavítási munkálatokat is.

Egyébként ma tartották meg a város gazdasági hivatalában az ujjáépítési akció számára hirdetett téglárlejtést. Tizenkét ajánlat érkezett be a bizottsághoz, amelynek elnöke ezúttal is Ursu János dr. interimár-bizottsági alelnök volt. A legolcsóbb ajánlatot a SIAB tulajdonát képező Aradi Mészteglagyár Rt. tette, amennyiben 2 és félmillió darab téglát határidőre való leszállítását 95 banis egységárban vállalta.

A délután folyamán az interimár-bizottság Radu dr. elnökletével az ujjáépítendő házak pénzügyi és jogi helyzetét vette tárgyalás alá bizalmas ülésen. Az interimár-bizottság célja az, hogy az új házakat mentesítse bizonyos időre a régi hitelezők esetleges rohama elől.

A kereskedelmi tartozások birói felszámolásáról szóló törvény magyarázata.

Dr. Várady Ödön és Gáspár Gyula fordításában

megjelent

teljes magyar szöveggel.

Ara 30.— lej.

Kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában

Az Aradi Közlöny

főtéri kiadóhivatala

Bul. Regina Maria 19., a Minorita-templommal szemben. Telefon 151.

Apróhirdetéseket este 9 óráig elfogadunk.

Arad tizenhat vértanuja

A szabadságharc után tizenhat honvédtisztet végeztek ki --- Tizenegyet felakasztottak, öten golyó által haltak meg

Hiteles adatok a vértanuk szörnyű szenvedéseiről

Köztudomású dolog, hogy az aradi vértanuk kivégzésével kapcsolatban, egész irodalom keletkezett, melyhez adatokat szolgáltatott Arad történetírója: Lakatos Ottó és a kivégzettek hozzátartozói. A legutóbbi ásatások sikere egészen más mederbe terelte azokat az állításokat, melyeket annak idején készpénznek vettek. A magyar szabadságharc levertését tizennyolc évi abszolútizmus követelte, — amikor talán még sóhajtani sem volt szabad magyarul. Ezen idő leteltével mertek csak a kivégzés szemtanúi nyilatkozni, s így a kivégzési hely pontos megállapítása általuk történt. De előtérbe kerül az a kérdés is, hogy miért emlékeztek meg tizenhárom vértanuról, holott azok száma több volt. Mindenestre a fatális 13-as számmal senki se akarta a kivégzést misztikussá tenni és a másik három vértanu hősiességének értékét csökkenteni. Most, hogy az aradi vértanuk ügye váratlanul, annyi esztendő után aktuális lett, nem érdemtelen feleleveníteni a régi emlékeket.

A hírhedt vérszopó: Haynau, 1849. aug. 21-én Temesvárról Aradra helyezte át a főhadiszállását. Rettegést keltett első aradi megjelenésekor azzal pécsettelt meg, hogy augusztus 22-én báró Aulichot ezredes, — aki nevét annak idején pusztán lelkesedésből aranyosi Ormayra változtatta, — sietve felakasztatta. Főokul szolgált az, hogy Ormay, mint a Lengyelországban volt Leiningen-ezredes tiszt, részt vett a lenyeli szabadságharc előkészítésében és emiatt az osztrákok 20 évi várfogságra ítélték el, azonban csak két évig szenvedte a rabságot, mert a magyar szabadságharc kitörésekor megnyiták a börtönajtókat és ő szolgálatait felajánlotta a magyar hadvezetésnek. Augusztus 23-án és 24-én egyre szállították Aradra az elfogott honvédtiszteket, akik közül a vezéreket és a főtisztakat a várba vitték, podgyászaikat pedig egyszerűen elárverezték. A velük való bánásmódot legjobban bizonyítja az a sajtóságos tény, hogy több tisztet csekélységek miatt, zenész mellett 50 botütéssel sújtottak. A haditörvényszék hamarosan összeült. Szeptember 21-én Kiss golyó és gróf Vécseyt bitó, szeptember 23-án báró Pöltenbergot, Damjanichot, gróf Leiningent, Aulichot, Lahner, Dessewffy, Knézich, Nagyot, Lázárt, Gáspárt és Lenkeyt bitó, Kazinczyt golyóhalálra ítélték. Haynau már október 5-én megerősítette az ítéletet, azzal a változtatással, hogy Dessewffy főbelövetésre, Gáspárt 10 évi várfogságra ítélte. Lenkeyt a bitófát elkerülte, mert a fogságban megőrült.

A vértanuk sirhelyei

Délután 5 órakor a vár összes kapuit bezárták. Kivételesen Damjanich, Vécsey és Lahner nejeinek engedték meg a búcsulátogatást. A halálos ítéletet október 6-ikán, a reggeli órákban végrehajtották. Az akasztófára itéltek közül csak Leiningen volt tábornoki egyenruhában, a többi nyolcat ingben végezték ki. Kiss Ernő tetemét október 9-én éjjel nagy titokban lopták ki a várból és Eleméren földelték el. Dessewffy holttestét 1850-ben ásták ki és Margonyán helyezték örök nyugalomra. Schweidel és Lázár csontjait 1913-ban ásták ki és az akkori ereklyemuzeumban helyezték el. A bitón haltak közül: Lahner, Damjanichot, Vécseyt és Leiningent a hóhér jó pénzért kiadta. A két előbbi Mácsára szállították és a Károlyi-kastély parkjában temették el. Leiningen teteme a borosjenői római katolikus templom alatti kriptába került, Vécseyt az ótemetőben földfeletti kriptában helyezték el. Amikor a holtak nyughelye elvesztette temető jellegét, 40 évvel ezelőtt, a halottakat a hozzátartozók átvitték a mostani felső temetőbe. Innen került Vécsey az Ereklyemuzeumba, amely idővel a Kulturpalotában nyert elhelyezést. A nagy tragédia nem nyert

befejezést hamarosan. Október 25-én Kazinczy Lajos ezredes kótték agyon. Hauk alezredes halálra ítélték és 1850-ben felakasztották. Ez év február 7-én Lenkeyt is megváltotta a halál.

A főbelövetés helyét a katonai hatóság nem engedte megjelölni. A bitónhalt hősök kivégzési helyét 1867-ben egy mészkőtáblával jelölték meg, míg a mostani gránit-oszlopot 1881-ben állították fel egy kikövezett magaslaton. Ennek a keleti (hátsó) részébe ágyazták be a régebbi emléktáblát. A bitóhalált halt és a Veszthelyen elföldelt öt mártír után 1885-ben Fack Károly és a világháború előtti években Varjassy Árpád kutatott, de fáradságukat

Ahol a bitófán kivégzett aradi vértanukat eltemették

Pünkösöd hétfőjének meg volt a maga szencslója. Azon napon kezdte meg Kara Győző és Záray Jenő tanárok, valamint Pataky Sándor festőművész szorgos kutatását a bitóhalálra ítélt kilenc aradi vértanu kivégzési helye után. Kiindulási támpontot erre az ott talált csontváz adott, melyet a várból vezető ut déli végénél a régi szárazhid téglapillérénél találtak meg. Körültekintő ásatások után, a csontvázról balra, tehát a Maros felé eső részen két korhadásnak indult tölgyfaoszlopot találtak ledöntött állapotban a föld alatt. Csakhamar előkerült egy majdnem méteres beásott hegyesvégű oszlop. A három oszlop közötti távolság 3—3 m. volt, s így ennek alapján megállapítást nyert az a tény, hogy a legszélsőbb oszlop helyén Vécsey Károlyt, a töle jobbra lévő erős oszlopnál pedig Damjanich János tábornokot akasztották fel. A két vértanu tetemét a kivégzés után elszállították. Ezért a leghelyen csak a bitófák találtattak meg.

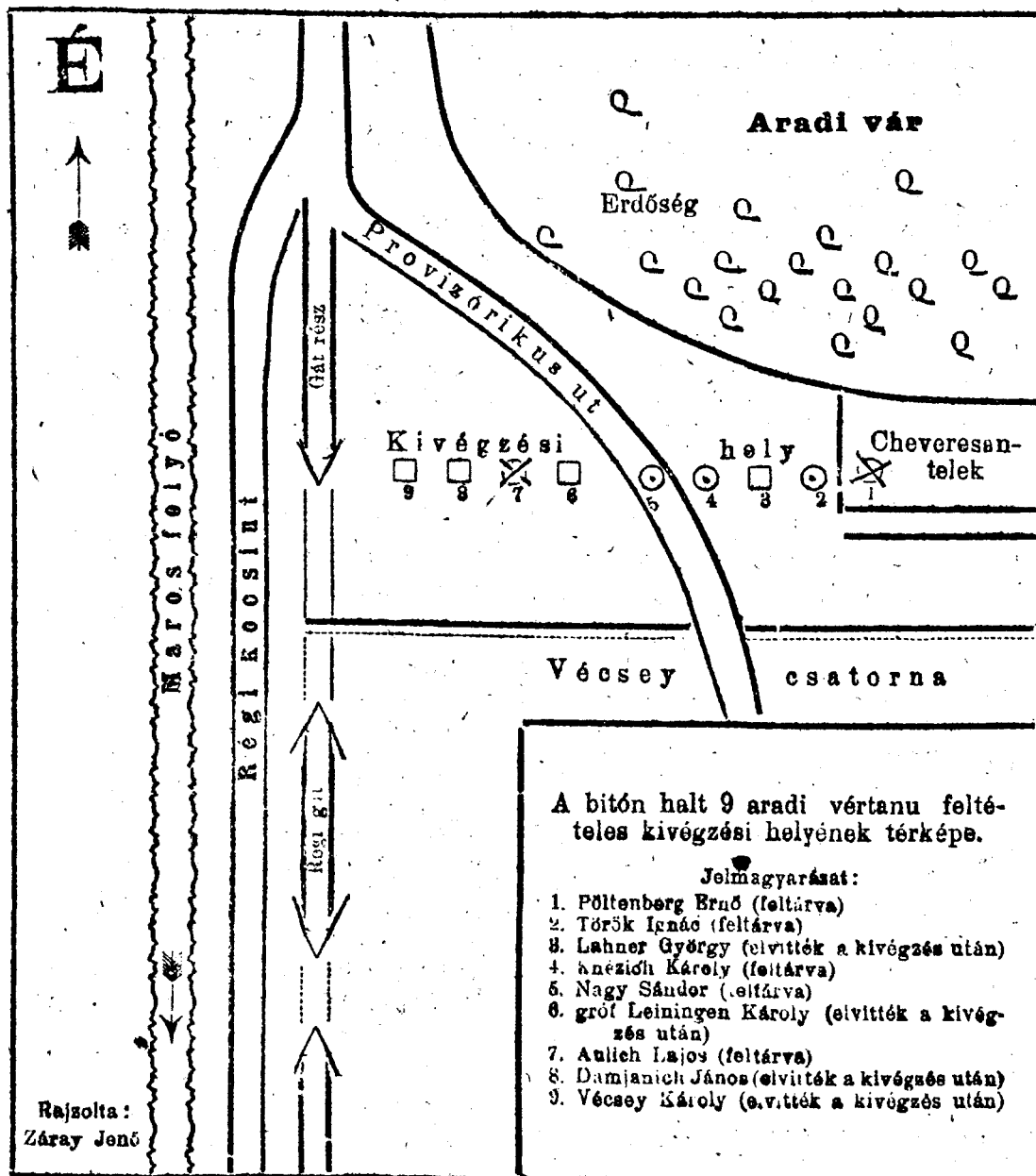
Az akasztási sorrend szerint a talált csontváz nem lehet másé, mint Aulich Lajosé. Fel-

nem kísérte siker.

Végül megjegyzem, hogy a pontos kimutatások alapján a szabadságharc után az aradi várban tizenhat honvédtisztet végeztek ki, még pedig tizenegyet akasztófán és ötöt golyó és löporhalállal. Annakidején többször megkíséreltem a katonai levéltárba való bejutást, hogy fontosabb és megbízhatóbb adatok birtokába jussak. Az életben másoktól keveset kértem, de senki olyan nagy szemeket még nem merszett, mint a fenti szándékom előterjesztésekor s szerencse, hogy emiatt nem fogtak le. Az utókor megbosszulta magát az u. n. állig való begombolkózással és a közismert vaskalaposaggal, mert a várbeli katonai levéltár Csáky szalmájának módjára teljesen megsemmisült. De a császári udvari levéltárnak nem ez volt a sorsa. Egy világháborúnak kellett bekövetkeznie, hogy a sok-sok nemtelen, igaztalan és embertelen ügyek tömege napienyre kerüljön s mindezek elégtételt nyertek azzal, hogy a „Gesamtmmonarchie” oldott kéve módjára széthullt, mintha az életben soha nem lett volna. A kiürkézhetetlen sors keze nemcsak az ártatlanokat, de a bűnösöket is sújtja és így van ez rendien!... Záray Jenő.

színre került Pöltenberg Ernő csontmaradványa is. Kedden keleti irányban tovább ásatott Záray Jenő kétszer három lépés hosszúságban. Ezenkívül még egy keresztártkot is vonatott, de már ott a kutatásnak nem volt eredménye. Ezzel meggyőződött, hogy a sirgödrök arra nem folytatódnak. Szerdán Kara tanár Nagy Sándor tetemét után kutatott, az eredmény negatív maradt. Záray tanár Török Ignác csontjait keresie Pöltenberg Ernő sirgödrétől balra, négy négyszögletes területen azonban csupán néhány emberi csont került elő. A kivégzési helynél átvezető provizorkus ut alatt szombaton Knézich Károly, Nagy Sándor és Török Ignác földi maradványait megtalálták. Ugy Kara, mint Záray tanárok a legerősebben meg vannak győződve arról, hogy feltevésük és számításuk helyes.

A közreadott helyszínrajzi térkép világos képét adja a kutatás helyének és a két tanár-archeologus helvcs feltételezésének és elgondolásának.

A bitón halt 9 aradi vértanu feltételes kivégzési helyének térképe.

Jelmagyarázat:

1. Pöltenberg Ernő (feltárva)
2. Török Ignác (feltárva)
3. Lahner György (elvittek a kivégzés után)
4. Knézich Károly (feltárva)
5. Nagy Sándor (feltárva)
6. gróf Leiningen Károly (elvittek a kivégzés után)
7. Aulich Lajos (feltárva)
8. Damjanich János (elvittek a kivégzés után)
9. Vécsey Károly (elvittek a kivégzés után)

SPORT KÖZLÖNY

A román sportszövetség érthetetlennek és indokolatlannak tartja az OTT magatartását

Barsu Bucur, a szövetség revizorja itt tartózkodása alkalmával nyilatkozott az Aradi Közlönynek --- Jogtalan az Aradon érvényben levő bíródíjak szedése

Nemcsak Arad, hanem az egész ország sportolói előtt indokolatlan élenk feltűnést keltett a Budapesten székelő OTT. rendelkezése, amely megtiltja a magyar sportolóknak, hogy az ismeretes afférből kifolyólag ellátogassanak Románia területére. Már-már úgy látszott, hogy a békés kibontakozásnak semmi akadály sincsen és hogy az OTT-ot elhamarkodott cselekedet után sikerül jobb belátásra bírni, amikor Károlyi Gyula gróf magyar miniszterelnök állásfoglalása és tegnapi lapszámunkban ismertetett nyilatkozata ismét kátyuba juttatta a kibontakozásnak a lehetőségét. A legmagasabb magyar körök merev magatartása és elutasító állásfoglalása következtében valószínűnek látszik, hogy a vasárnapi kisorsolt Románia és Magyarország közötti Európa Kupa mérkőzés elmaradt és ebből, — az előjelek után ítélve, — olyan bonyodalmak származnak, amelynek beláthatatlan következményei lehetnek. Ha a válogatott mérkőzés valóban elmarad, úgy valószínű, hogy a román szövetség, az FRFA, az eddig tanúsított türelmes magatartását megváltoztatja és erőiesen a jogos igazsághoz fordul, ami egyet jelent azzal, hogy a két nemzet között ismételtens megszakad mindenféle sportérintkezés.

A minap hivatalos ügyben Aradon járt Barsu Bucur a Bucurestiben székelő központi szövetség revizorja, akivel alkalmunk volt beszélgetni. A beszélgetés után különös és szokatlan interjúadás következett. Barsu a feltett kérdésekre írásban adta meg a választ. Legelőször a kérdést, majd utána nyilatkozatát is papírra rögzítette és az interjú végén a mondatokat aláírásával hitelesítette.

Legelső kérdés, amit a mellénk szegeztem, természetesen a most legaktuálisabb magyar bojkott határozat.

— *Mi a véleménye az OTT. bojkott határozatáról?*

— És az írógép billentyűk mozgásba jönnek, serény ujjak alatt a gyöngybetűk felrajzolják a választ.

— Véleményem szerint az OTT ezzel az indokolatlan magatartásával elgátoppirozta magát. Anélkül, hogy a tényekről meggyőződött volna, hozhatta az ismeretes bojkott-határozatot. Véleményem szerint ez csakis így történhetett, mert máskülönben nem tudom megmagyarázni magamnak a dolgot. Ha az OTT utána járt volna a dolgoknak, akkor meg tudta volna, hogy az FRFA semmiféle befolyást nem gyakorolt az ügyre. A sport engedélyeknek megadását az FRFA illetékes hivatala automatikusan intézi. Egyetlen esetben történt, hogy akadályokat gördítettünk mérkőzés megrendezése elé. Ez ebben az évben történt, ugyanis Csernovitzban május 1-én akarták szerepeltetni az osztrák munkás válogatottat és mi olyan jelentéseket kaptunk, hogy ezt a mérkőzést a munkásság tüntetések megrendezésére akarja felhasználni, ezért letiltottuk a mérkőzés május 1-ei megrendezését, de a csernoviciaknak megírtuk, hogy bármely szabadon választott dátumon tettebe valószíthatják az osztrák labdarúgókkal kötött megállapodásukat.

— *Kik és hol követték el a hibát?*

— A hibás egyedül a tornát rendező KKASE lehet, mert határozat van, hogy az engedélyek megszerzését legalább egy héttel előbb kell megfolyamodni, de a rendezők ennek nem tettek eleget és a verseny időpontja előtt negyvennyolc órával akarták az engedélyt megszerezni, ami természetesen nem sikerült. És ezt a KKASE hibáját, ennek az egyesületnek súlyos mulasztását kell tekintetbe venni az OTT-nak. Még azt is megkívánom jegyezni, hogy Romániában a tornászoknak nincs összefogó szervük, mint például a futball

nak az FRFA, mert ha tornász szövetség létezne, egészen bizonyos, hogy a hivatalos fórum az engedély kiadását illetően magatartása megváltoztatására bírta volna az egyébként teljesen szabályszerűleg eljáró belügyminiszterium illetékes hivatalát.

— *Lehetséges a békés kibontakozás?*

— Hogyne! Nagyon könnyen és én hiszem, hogy ha az OTT nem csinál presztizskérdést a dologból, akkor könnyen s főleg gyorsan elsimulnak ezek az ellentétek és a jövőben is, — úgy mint a múltban, — továbbra is zavartalanul látogathatnak el hozzánk a magyar sportolók.

— *Barsu ur ön felülvizsgálta az aradi disztrikt ügymenetét, óhajt-e nyilatkozni, hogy mit tapasztalt itt?*

— Az én hatásköröm csupán a pénzügyek ellenőrzésére terjed ki. Mondhatom, hogy Cristea Constantin az aradi disztrikt pénztárnoka a legalaposabb és leglelkismeretesebb munkát végzi, látszik, hogy lelken viseli az aradi disztrikt pénzügyeit. Ellenben nagy meglepetéssel láttam, hogy az aradi BT. milyen borsos bíródíjakat szed, ami szabályellenes, mert éppen emiatt oszlattuk fel az AAFAR-t. Az FRFA kebelében alakult Bíró Bizottságnak nincs jogában ezeket a bíródíjakat szedni. A mérkőzést vezető bíró a kész kiadásán kívül, — ami legfeljebb két autbuszjegy ára lehet — a rendező egyesülettől csak frissítőt fogadhat el, ez azonban jár a játékvezetőnek. Erről különben jelentést készítettem és az aradi BT. rövidesen leíratot fog kapni ebben az ügyben.

Örömmel láttam, hogy Aradon sportberkekben milyen élenk mozgás van és az aradi felett sportélet egyik oszlopa a romániai sportnak — fejezi be írásos interjút Barsu Bucur a központ szimpatikus revizorja. Stengl Imre.

A másodosztályú bajnokság

kezd mindjobban kialakulni. Az élen most a fiatal gáji együttes, a Soimi áll. Az őszi szezon végeztével mindenki biztosnak vette az akkor kiválóan szereplő Hakoah bajnokságát, ám az Arad zsidóságát reprezentáló csapat érthetetlenül visszaesett és az elért szép pozícióját kénytelen volt átengedni. Az őszi szezon utolsó mérkőzésekor megrögződött táblázat a kis-szentmiklósi Banatul is előkelő helyen talált. Most a második helyen tanyázik a sok sikert aratott együttes. A Hakoah jelenleg a harmadik, így az elsőség kérdése valószínűleg a Soimi és a Banatul között fog eldőlni, de a futballjáték bizonytalansága már sokszor okozott meglepetéseket és nem látszik valószínűtlennek, hogy a nagytudású Hakoah is bele ne szólhasson ebbe a harcba. Az élcsoportban ugyancsak ádáz harc lesz az előkelő helyezésekért. Az Egyetértés a negyedik, a hirtelen felfejlődött vendégipari munkások csapata, az AVMSE az ötödik helyet birtokolja. Hatodik a Vulturul, utána a visszaesett Juventus következik. Kilencedik a Vointa, annak ellenére, hogy feloszlását bejelentette, de ezt hivatalosan még nem vették tudomásul, így az elért eredményeit jegyzik. Titanus, RAC és Viktoria a további sor. A bajnokság állása most a következő:

1. Soimi	15	8	6	1	32:14	22
2. Banatul	13	9	3	1	47:20	21
3. Hakoah	15	8	4	3	40:17	20
4. Egyetértés	15	6	6	3	41:24	18
5. AVMSE	15	7	4	4	23:23	18
6. Vulturul	15	3	7	5	19:32	13
7. Juventus	15	4	4	7	19:22	12
8. Titanus	14	5	1	8	26:27	11
9. Vointa	10	2	4	4	10:11	8
10. RAC	10	2	2	6	16:29	6
11. Viktoria	16	1	2	13	9:23	4

Luchide Oktáv, a FRFA főtitkára dedikált lényképet küldött a Sporthirlapírók Szindikátusának

Az Erdélyi és Bánsági Sportújságírók Szindikátusa Aradon székelő központjának Luchide Oktáv egy dedikációval ellátott fényképet juttatott el. Luchide főtitkár, Románia labdarúgó sportjának mozzgatója, a kísértő levélben meleg hangon írt a Szindikátusnak: Luchide a következőket írja:

„Mint a Gazeta Sporturilor alapítója, ismerem és sokra értékelem a sporthirlapírók munkáját. Tudom, hogy a sporthirlapírás szép, de nehéz foglalkozás, amelynek erkölcsi kétféle a fizetsége nem áll arányban az elvégzett munka nagyságával. Az Erdélyi és Bánsági Sportújságírók Szindikátusának munkáját ismerem, így figyelemmel kísérem és tudom, hogy a Szindikátus milyen magas szintű munkát végez. Minden szimpátiám a Szindikátus és az együttműködésben a Szindikátus mindenkor számíthat rám és munkálkodásomra.”

A Szindikátus hatalmas erkölcsi erőt nyert Luchide Oktáv támogatásában és ez a megtisztelő nyilatkozat bizonyítja az Erdélyi és Bánsági Sportújságírók Szindikátusának szükségességét és igazolja az egyesület célkitűzésének helyességét.

O A Vasas Csehszlovákiában. A budapesti Vasas csehszlovák turára indul, amelynek eddig már három állomása van.

O Teniszmérkőzés során a franciák legyőzték az angolokat. A két nemzet közötti, Párisban megtartott teniszmérkőzés a franciák 11:8 arányú győzelmével végződött.

O Tánzer a Ripensában. A Bucurestiben megjelent Cuvantulban egy érdekes hír látott napvilágot, ugyanis a fővárosban tudni vélik, hogy Tánzer otthagyja a Ferencvárost és Temesvárra megy, ahol a Ripensia színeiben kíván szerepelni. A hírt fenntartással kell fogadnunk.

O Schwartz Elek Franciaországban. Temesvárról nyert értesülésünk szerint a Ripensia turáján résztvevő Schwartz Elek a franciaországi Hyeres-be utazott, ahol egy ottani együttesben havi 2000 frank dotáció ellenében, mint profi fogja rugni a labdát.

O Magyar evezősök Dániában. A budapesti Hungaria evezősegyet négyese Koppenhágában indul a nemzetközi evezősversenyen.

O Továbbra is részt vehet a bajnokságban Maglód. Budapestről jelentik: A felebbezési bizottság letárgyalta a II. profiligában szereplő Maglód felfolyamodását és úgy döntöttek, hogy a profiklubnak megengedik a bajnokságban való további részvételt.

O Ma két bajnoki mérkőzést játszanak Aradon. A csütörtöki félünnep alkalmával két bajnoki mérkőzést fognak lebonyolítani. Ezek közül a nagyobb érdeklődés az Olimpia—Gloria-mérkőzés felé fordul. A nagy mérkőzés előmeccse a Transylvania és az AMTE között fog lejátszódni.

O Endresz György-emlékversenyt rendez a pesti Kerékpárosszövetség. Budapestről jelentik: A Magyar Kerékpárosszövetség elhatározta, hogy Endresz György, a tragikus körülmények között elhunyt Océánrepülő emlékére évente motorvezetési kerékpárversenyt rendez.

O A Jäervinen-család sikere. A Helsingforsban megtartott első finn olimpiai próbaverseny a Jäervinen-fivérek dicsőségének jegyében zajlott le. Jäervinen Matti 71.35 cm.-et dobott gerellyel. Kalle 14.93 cm.-re hajította a súlygolyót. Achilles pedig a futószámokban egymaga három győzelmet szerzett.

O A disztrikt tisztújító ülése. Az FRFA központi szerve elhatározta, hogy az egyes városok disztriktjének tisztújító üléseit augusztus hónapban kell megtartani.

O Halál a futballpályán. Hajduszoboszlóról jelentik: Az egyik itteni futbalcsapatnak volt tagja Lember János 19 éves futballista, aki egy szerencsétlen rugás következtében összeesett és a pályán szörnyethalt.

O Keller rekordidővel győzött az amerikai Evanstonban megtartott atlétikai verseny 120 yárdos futó számában. Keller új világrekordja 14 mp.

O Vereséget szenvedett az Újpest. Az Újpest turamérkőzésének utolsó állomásán, Deventerben egy ottani szövetségi csapattól 5:2 (2:0) arányú vereséget szenvedett.

Királyi látogatók a tömösi

Erdély csodája:
óriási vizes és egy
1200 méteres ma-
gaslaton — Ileana hercegnő és férje a Nagykőhavason — Ahová a fővárosból is
özoñlenek a kirándulók — Szerzetesek menedékháza a Bucsecsen

szoros turistaházában

Irta: **Bolgár Lajos**

Sokan most is abban a téves hiedelemben élnek, hogy nekünk idebent elérhetetlenek azok a gyönyörűségek, amelyeket pl. a világhírű Tátra csodálata ébreszt a szemlélőben, pedig ha ezek a természetmádók megismernék (s meg is ismerhetik) Erdélyt, akkor megváltoztatnák véleményüket és ők is rajongással hirdetnék e föld isteni szépségeit, levegőjének és természeti erőinek bámulatos csodátevéseit. Amióta a Tátrát végigsöpörte a ciklon, a legszebb részei kopárakká váltak és pl. a nagyszalóki ormok özönvíz előtti elefántok kopasz hátához hasonlítanak. Különben is a Tátravidék még a csehszlovákiai üdülők és betegek befogadására sem elég és az a része, amely állandó kurázás szempontjából számításba jöhet, elér Erdélynek felényi területén. Nálunk is megszerezhetők a pihenés összes kellékei és természeti szépségeiben sem marad mögötte a csehszlovákiai Svájonak. Már Radnától kezdve sorakoznak a tengerké hegvek, erdők, fürdők, tavak, gyógyforrások, csoda-barlangok és még hozzá jelenleg Erdély Európa legolcsóbb területe. Olyan falvak is vannak, amelyekben egy kiló bárányhús tíz lej és egy tyúk 16 lej.

Ileana királyi hercegnő és Antal főherceg mint turisták

Nem akarom részletezni Erdélynek évszázadok óta csodált nagy hírű fürdőit, s kizárólag arról a mese-vidékről írok, amelyet az ország nyugati területein még egyáltalán nem ismernek, de az Ókirályságból, különösen Bucuresti legelőkelőbb köréből, ezerszámra jönnek a turisták és más természetimádók. A tömösi-szoros két oldalán nyulnak a kék egekbe Erdély legnagyobb hegyei: a Piatra-mare (Nagykőhavas), a Bucsecs és a Schuller, amelyeknek völgyeiben még a legforróbb hónapokban sem olvad el a jeges hó.

E környék lakói emberfeletti munkát végeznek, hogy a természeti ritkaságokat mindenki számára hozzáférhetővé tegyék. Ezt igazolja az is, hogy a kétezer méter magasságú Nagykőhavason, az Erdélyi Kárpát egyesület rövid idővel ezelőtt modern, emeletes turistaházat építtetett ezernégy száz méteres magasságon, amelynek vezetője Puskás Kálmán hosszafalusi református lelkész, brassói szeretetházi igazgató. Erdély itteni csodálatos hegyein most ez a legnagyobb turistaház, amelynek közelében gigantikus méretű vizes és káprázta el, s ezt kétszáz méter hosszú, félelmetesen meredek vaslétra hidalja át. A létra-hidat hosszú és verejtékes munkával a turisták készítették és az anyagot is ők hordták fel, mert erre a rettenetes munkára mások nem mertek vállalkozni.

A szédítően meredek úton felhaladva, a havasi gyopár földöntúli gyönyörű nagy birodalmába jutnak az acélidőzgetű kíváncsiak. Itt zug és zuhog alá a dermesztő mélységbe az a vizes és fülé azént építették a vas és terméskő létra-hidat, hogy minél számossabban elérhessék a fehér és rózsaszínben pompázó hatalmas havasi gyopár-mezőket. A sokezer rajongó között láthatók voltak már Ileana királyi hercegnő és férje Antal főherceg is, akik napokig elmélyedtek a vidék szépségeinek szemlélésében. Állandó kiránduló még egy másik herceg is, aki egyfolytában két hónapot is eltöltött ott.

Másik nagy érdekessége e vidéknek a 2560 méter magas Bucsecs-hegy, amely káprázta fehérségében égig érő óriási ezüst kuphoz hasonlít. A hegynek erdélyi lejtjén régi szerzetes-lak áll, amelynek tetején éjjel-nappal messzefénylő lámpa hívja a segítségre szoruló, eltévedt kirándulókat. A menedékház lakói óhími szerzetesek, akiket fegyelmi vétségek miatt még több évi időtartamra is felküldenek ide — a felhők közé.

A Nagykőhavasnak ösfenyvesekkel borított oldalából tör elő a Hétforrás, amely sok falut kitűnő ivóvízzel lát el és hajtóerőt is szolgáltat a tömösi szorosban működő malomoknak, nagy cserépkályha gyárnak, gyapjamosó üzemnek stb. A szoros keleti oldalánál kezdődik a Hétfalu: Bacin (Bácsfalu), Türkös, Cernatu (Csernátfaluk), Satulung (Hosszafalu), Pürkeretz, Tatrang és Zajzon. Ez utóbbinak egész Európában ismert gyógyforrása van és legutóbb is egy svájci vegyész értékes jód tartalmú forrást fedezett fel.

Az itteni szorgalmas földmivelő és erdőkitermelő lakosság soraiból számos kiválóság származik, így többek között Istók János nagy hírű szobrász-művész, Lepadau Sándor és bátyja, akik a nagyszabású középiskolai katedrálról a miniszteri magasságig jutottak és most is gyakran hazajárnak Cernatuba, ahol barátságosan elbeszélgetnek az egyszerű kisgazdákkal. Idevató Molnár Viktor egykori közoktatásügyi államtitkár is, aki szintén sokat fáradozott e falvak felvirágoztatása érdekében.

A tüneményesen szép Erdélyben éppen úgy minden felkalkulható, mint a régi világhírű külföldi gyógyterületeken, de sajnos, itt mindig hiányzott az igazi üzleti leleményesség és a szükséges ökö, amelyeknek segítségével ezt is épp oly nagyra lehetne varázsolni, mint pl. a Tátrát. Ha az arannyal túltöltött Franciaország pénzügyi vezetőiben az a nagy elhatározás érelődne meg, hogy elismerjék Transylvania fejlesztésének korszakos jelentőségét, úgy néhány száz millió frankkal fürdő társaságot alapítanának, amely mindenkinek kitűnő befektetés volna. És ha ez a gondolat tetszik ölthetne, úgy az itteni népek meggazdagodásával elérkezne — „Erdély aranykora”.

Betörőt fogott az aradi rendőrség

Ivott, hogy részegségére hivatkozhasson

Az elmúlt éjszaka előállították az aradi rendőrségre Ujvári János 24 éves, Str. Cercetasilor 4. szám alatt lakó ismert aradi betörőt, akit a posztoló rendőr in flagranti kapott rajta, amikor Mot Illés Str. Teodor Ciontea 27. szám alatti házába betörési szándékból be akart hatolni. Ujvárit a rendőr azonnal lefogta, majd pedig felvitte a rendőrségre, ahol őrizetbe vették és a vizsgálat befejezése után át fogják vinni az ügyészségre. A rendőrségen Ujvárit arról ismerik, hogy betörései előtt rendszerint kisebb mennyiségű szeszest italt fogyaszt, hogy megvizsgálása alkalmából azt mondhasssa, hogy tettét ittas állapotban követte el.

Ugyanigy tett tegnap este is, amikor megállapították, hogy valóban ivott, de részegségről szó sem lehetett. Ujváriak ezzel a trükkkel már többször sikerült elérnie, hogy a törvényszék ittas állapotát enyhítő körülménynek számítsa be és minimális büntetést szabjon ki rá. Az ügyészségre való átküldése alkalmával a rendőrség a kísérő jelentésben fel fogja hívni erre a körülményre a bíróság figyelmét.

Rheumatikus Fájdalmat

10 het szüntetni

Egészen mindegy, hogy ízületi vagy izom-fájdalmról van-e szó, Sloan's Liniment azonnal megszünteti Masszírozás felesleges, Sloan's Liniment azonnal behatol, melegít, enyhít. Ne szenvedjünk, — tartsunk készletben állandóan egy kis üveggel ebből a szerből. Sloan's alkalmas rheuma, szába, ischia, hátfájás, ficamodás, törés és minden nemű izomfájdalom esetén.

SLOAN'S
LINIMENT

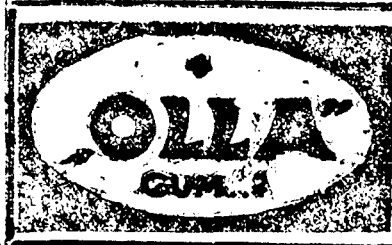
Egy üveg ára 75 Lel. — megöli a fájdalmat

Uj könyvek

Földi Mihály: Isten országa felé. Az Athenaeum rekordpéldányszámokat elérő, páratlanul népszerű 2 pengős regényei egy új kötettel gazdagodtak: Megjelent Földi Mihály monumentális regénye, melynek címe: „Isten országa felé. A „monumentális” jelző egyaránt jellemzi Földi új regényének tartalmát és terjedelmét. Azt találja mindenki ebben a regényben, amit az igazán nagy irodalmi alkotásokon keres: izgalmas olvasmányt, érdekes mesét, különös szerelmi kalandokat, detektívregényeket felkeltő bonyodalmakat, üdítő szórakozást, vagy az igazság keresését, lelki megnyugvást, titok feltárását, hitet, találkozást a lélekkel és Istennel. A hatalmas mű tartalmában és egyszerű nyelvi szépségeiben, minden feltételt meg van ahhoz, hogy egy a legigényesebb olvasóknak, mint a nagy tömegeknek összehasonlíthatatlanul a legérdekesebb, a legvonzóbb, a má-ról a manak írt, de az örökkévalóság jegyében született könyve legyen. 420 oldal a regény, amely kötve, feltűnően izéles címlappal jelent meg és ára csak 68 lej. Így váltja meg korszerű céljait az Athenaeum: tömegáron a legérdekesebb és legszebb könyvet! A sorozat 12 kötet, egyenként 300—400 oldal, fehér papíron, diszes vászonkötésben, 68 lej. Kapható minden jó könyvkereskedésben, vagy Lepagenál, Kolozsvár. Kérjen prospektust a sorozatról Lepagetől.

Szederkényi Anna: Felszabadultak. A kiváló írónőnek sok nagysikerű könyve él a magyar olvasók köztudatában: legtöbbje női problémákat, asszonyi érzéseket és gondolatokat forgat meg vonzó regény formájában. Szederkényi Anna új regénye is egy nagyon aktuális asszonyi problémát vet föl: a családi élet, a konyha és hálószoba zárt köréből mindinkább kikapcsolódó, felszabaduló, dolgozó asszony problémáját. Könyvében végigkutatja a női élet minden redőjét s rámutat arra, hogy mi az, ami a nőt az egyik véglet felé hajtja s mi az, ami a másik felé. S az utat középen jelöli ki, — nem a kényelmes, arany közép-úton, melyen végeredményben minden emberi élet vonszolódik. Az emberi szívet és a legtágabb értelemben vett életet fenéig ismerő művészet bátorságával küldi az írónő asszonytársait erre az útra. Külön erénye ennek a szép és bátor regénynek, hogy érdekes is mer lenni: olvasmány és némes szórakozás. Hihetőleg nagyon sokan fogják olvasni és nem haszon nélkül. Szederkényi Anna: Felszabadultak című regénye az Athenaeum nagysikerű „32 lejes regény”-el második kötetként jelent meg. Kapható minden könyvkereskedésben, ahol nincsen, Lepagenál, Kolozsvár. Kérje az Athenaeum könyvszenzációk jegyzékét.

A szerkesztést
KTAUBER ISTVÁN

Orvosi
tanács!

Ne legénykedj

„OLLA”

szélkül, novógy
utánzatokat!

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

A konverzió semmivel sem enyhítette a helyzetet

állapította meg az aradi Kereskedelmi és Iparkamara mai közgyűlése --- Birálat a tisztességtelen versenyről szóló törvényről --- Redukció a céghivatali bejegyzés illetékénél --- Az Astra-gyár helyzete --- A Kamara intervenciója a birói likvidálásra szóló törvény végrehajtási utasításának megváltoztatására

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ma délután 5 órai kezdettel tartotta rendes közgyűlését. Rozván Pál, a Kamara alelnöke nyitotta meg a gyűlést, majd pedig Pacuraru Brutus főtitkár román, míg Falus Lajos dr. titkár magyar nyelven felolvasták az Iparkamara április 24-én tartott ülésének jegyzőkönyvi kivonatát.

A tárgysorozat első pontja a céghivatali bejegyzésről szóló törvény végrehajtási utasítása egyik pontjának megtárgyalása volt. A Kamara vezetősége ugyanis bejelentette, hogy a cégbejegyzésnél szükséges különböző okmányok beszerzési díjaként, a törvény előírása szerint 200 lej kell szedni az iparosoktól és kereskedőktől, azonban a Kamara a mai súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel, azt az előterjesztést teszi a közgyűlésnek, hogy a 200 lejes taxa helyett a jövőben csak 100 lej vegyenek. Ezenkívül pedig az árvíz sújtotta kereskedők és iparosoknak díjmentesen szolgáltatassák ki a szükséges iratokat. A közgyűlés egyhangúlag elfogadta a vezetőségnek ezt az indítványát.

Ezután bejelentették a közgyűlésnek, hogy a hivatalos lap május 18-iki számában megjelent a tisztességtelen versenyről szóló törvény. Ez azonban korántsem elégíti ki a várakozásokat. A törvény ugyanis a tisztességtelen versenyt mindössze két dologban állapítja meg: először, ha egy kereskedő egy másik cégnek a jelzését, csomagolását, márkáját, vagy egyéb árujelzését veszi át. Másodszor pedig tisztességtelen versenyt üz az, aki olyan árukat hoz forgalomba, amelyeknek beszerzési helye hamisan van megjelölve. A törvény a tisztességtelen versenyt üzőket 5—50 ezer lejig terjedő, visszaesés esetén pedig 50—100 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtja. A kereset elbírálása a törvényszékhez tartozik. A Kamara vezetősége megállapítja, hogy ez az új törvény nem alkalmas arra, hogy ebben a kérdésben rendet teremtsen, éppen ezért helyesebbnek tartanak, ha a keresetek elbírálása nem a törvényszék, hanem az Iparkamarai zsüri hatáskörébe tartozna.

Az Astra-gyári elbocsátások

Ugyancsak bejelentésre került, hogy a Kamarának hosszas intervencióra sikerült elérni azt, hogy azok a kereskedők, akik csehszlovákiai cégekkel vannak összekötöttesben, haladéknélkül megkaphassák Csehszlovákiába szóló vizumukat, ha igazolják, hogy valamely ottani céggel valóban üzleti kapcsolatuk van.

Ezután az új időszámítással kapcsolatosan előállott helyzet megtárgyalása következett. A tárgysorozat következő pontja az Astra-gyár ügye volt. Pacuraru főtitkár, illetve Falus dr. vázolták az Astra válságos helyzetét és azt, hogy a gyár igazgatósága kénytelen volt összes munkásainak és tisztviselőinek felmondani. Rendkívül nagy veszteség volna a városra nézve, ha ez a hatalmas üzem beszüntetné működését. A Kamara ezért interveniált a kereskedelemügyi minisztériumban és a CFR vezérigazgatóságánál és kifejtette azt, hogy az üzem leállításának egyedüli oka az, hogy a CFR beszüntette megrendeléseit és kérte a Kamara vezetősége úgy a kereskedelemügyi minisztert, mint a CFR vezérigazgatót, hogy a vasut továbbra is eszközölje szerződésben lefektetett megrendeléseit, mert ellen-

kező esetben sokezer ember válik ismét Aradon munkanélkülivé.

A Monitorul Oficial május 21-iki számában megjelent a mezőgazdasági konverzió törvényének végrehajtási utasítása. A Kamara megállapítja, hogy ez a konverzió, amely most már végérvényesen törvényerőre emelkedett, semmivel sem enyhítette a helyzetet. Az adósságok egyoldalú rendezése csak zavart fog előidézni az országban és ha a parasztságot pillanatnyilag el is kápráztatta a konverzió, később be fogják látni, hogy ebből nekik sem lesz semmiféle hasznuk. Akkor, amikor a Kamara mindezeket megállapítja, nem vezetnek semmiféle politikai szempontok, csupán józan gazdasági előrelátás. Végül pedig a Kamara csak azért fűz reflexiókat ehhez a törvényhez, nehogy az legyen a látszat, hogy egy hivatalos faktor szó nélkül tudomásul veszi ezeket a káros intézkedéseket.

Engel Gyula az italmérések körüli sérelmeket teszi szóvá. Előadja hogy a kiskereskedők már több ízben intervenáltak illeté-

Keresek megvételre bérházat

1.200.000 — lejig

készpénz vevő részére.

OMNIA Ingatlanforgalmi iroda,
Bul. Reg. Maria (Andrássy-tér) 24. szám.

kes helyen, hogy az italmérési taxákat engedjék el. Kéri a Kamara közgyűlésétől, hogy járjon el a pénzügyminisztériumban, hogy ezt az illetéket engedjék el, illetve a forgalomba hozó gyárra vessék ki.

A közgyűlés tudomásul vette még azt a vezetőség részéről történt bejelentést is, hogy a kereskedők emlékeztet cukorszátrájkával az Iparkamara legutóbbi említésre méltó sikert ért el. Engel Gyula a felmentett kiskereskedők nevében köszönetet mondott a Kamarának és Trailescu Ionel dr. kamarai titkárnak, aki az ügyben fáradhatatlan munkát végzett.

A birói felszámolások ügye

A közgyűlés utolsó pontja a birói felszámolásról szóló törvény végrehajtási utasítása volt. A törvény kimondja, hogy az adós a likvidálás után is felel a ki nem egyenlített tartozásért. A Kamara interveniált, hogy a likvidálás után a kereskedők mentesüljenek minden további kötelezettség alól, mert csak így van rá mód, hogy új egzisztenciájukat megalapozhassák. A kényszerregyezségeknél az a helyzet, hogy abban az esetben, ha az adós kereskedő legalább 60 százalékos kvótát fizet, úgy a többi adósságától egyszer s mindenkorra megszabadul. A Kamara javaslatában a 60 százalékos arány és az ezzel kapcsolatos végleges elintézés módját kéri a felszámolásoknál is. A közgyűlés az esti órákban ért véget.

A legfelsőbb gazdasági tanács elé kerül az aradi Astra-gyár ügye

Elkészült a munkaügyi minisztérium jelentése — Popescu aradi munkaügyi vezérfelügyelő telefonbeszélgetése a minisztériummal

Mai lapszámában megemlékezett az Aradi Közlöny arról, hogy a CFR kiépítetlen adminisztratív szervezete és helytelen tarifapolitikája következtében évente két és fél milliárd lej költ a saját műhelyeiben történő javításokra akkor, amikor a magániparnak nyújtandó rendelkezéseit kétharmaddal akarja redukálni és ezeknek a gyáraknak évente alig ötszázmillió lej értékű rendelést akar juttatni. Mint megírtuk, most már több bucuresti-i lap és közöttük a legsúlyosabb szavú, az Argus erőteljes kampányt indított annak érdekében, hogy a CFR megváltoztassa gazdasági politikáját. Ennek a megváltoztatott politikának arra kellene irányulnia, hogy a magánipari vállalatoknak juttassa a CFR javítási munkálatok nagy százalékát és csak a legszükségesebbeket végezze el saját üzemeiben. Ez a megváltoztatott politika a CFR szempontjából annál is logikusabb lenne, mert — mint már az mai cikkünkben kitértünk — a CFR-nek saját műhelyeiben több kerülnek a javítások, mintha azokat a magánipari vállalatoknál végeztetné el.

Rávilágítanak a fővárosi lapok arra is, hogy abban az esetben, ha a CFR a belföldi ipartól valóban megvonja rendelkezési tekintélyes részét, akkor tisztviselő- és munkáscsaládok újabb ezrei válnának kenyértelessé. Az Astra-gyár sorsával, úgy látszik, hogy most már komolyabban kezdenek foglalkozni a kormány illetékes körei is, amennyiben Popescu Péter aradi munkaügyi vezérfelügyelőt már másodszor hívták fel telefonon a munkaügyi minisztériumból. Popescu vezérfelügyelővel legutóbbi telefonbeszélgetése alkalmával közölték, hogy a munkaügyi minisztérium már el is készítette jelentését az Astra-gyár helyzetéről és azt a nemrégiben alakított legfelsőbb gazdasági tanács elé terjesztette. Mint ismeretes, a legfelsőbb gazdasági tanácsot azzal a céllal

alakították meg, hogy az minden fontos gazdasági kérdést tanulmány tárgyává tegyen, egyben pedig megkeresse a legmegfelelőbb megoldásokat.

— Megjavítják a nagylaki utat. Junius hó 6-án kezd meg az állam a hírhedt módon rossz nagylaki ut megjavítását. Ezen a napon a pécskai állomásra 120 vagon kő érkezik, míg junius hó 7-én a nagylaki szekérsek szállítanak 1000 szekér nyerskővet a nagylaki ut 46. számú kilométerkövéhez, ahol szükségessé vált az út alapjának megújítása is. Arad megye vezetősége az útjavítás céljaira díjmentesen adja át a megye gőzerőre működő uthengerét, amelyet a megyei mechanikus-mester vezet.

Április 1. óta

olcsóbb

az UJSÁG

Romániában

Hétköznap 6 lei

Vasárnap 12 lei

Megállapították a szesz árát

A szeszszállítók legfelsőbb bizottságának határozatai.

A szeszszállítók legfelsőbb bizottsága tegnap délután ülést tartott Bratescu Zamfir pénzügyi államtitkár elnöke alatt. A bizottság határozatának értelmében a finomított gabonaszesz vételára loco gyár nem haladhatja meg a 16,50 lej literenként, míg abban az esetben, ha a szeszt a Monopol lerakatába szállítják, akkor az ár 17,50 lej lehet. Ezeket az árakat a gabonaszeszgyárosok is elfogadják, azzal a feltétellel, hogy ezek az árak szeptemberig maradjanak érvényben, amikor is új vételi árakat állapítanak meg.

A szeszkereskedőket azonban ennél sokkal közelebbről érdekli a szesz eladási árának megállapítása, amely fölött szintén döntött a bizottság. Az újonnan megállapított árak a következők:

Egy liter abszolút szesz kicsinybeni eladási ára, ha a szeszt pálinka gyártására használják fel. Hetven lej loco gyár annak a szesznek literje, a melyet likőr és rum gyártására használnak fel. Harminc lej a kicsinybeni eladási ára annak a szesznek, amelyet házi használatra vásárolnak. Ötvenkét lej loco gyár annak a szesznek az ára literenként, amelyet ecet gyártására használnak fel. Hatvankét lejben állapították meg loco gyár egy liter szesznek az árát, ha azt kozmetikai és parfüm célokra használják fel. Huszonnyolc lej a kilencven fokos teljesen denaturált szesz kicsinybeni eladási ára és harminc lej loco gyár annak a szesznek az ára, melyet az állami laboratóriumban használnak fel.

Azoknak, akik szeszt akarnak vásárolni, kérvényt kell benyújtaniok a pénzügyminisztérium szeszosztályához. Az engedély kézhez vétele után a vételárát le kell fizetniök a Banca Natională-nál, ahol egyben tudatják velük, hogy a szeszt melyik szeszgyárnál vehetik át.

= A fakeszkereskedők szindikátusa legutóbb Aradon értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy leszállítja a tagdíjakat. Ezt a határozatot a szindikátus vezetősége azért hozta, hogy az összes fakeszkereskedőknek lehetővé tegye a szindikátusba való belépést. Ugyanakkor azt a kérést intézte a szindikátus vezetősége tagjaihoz, hogy a hozzájuk beérkező számlákból két ezreléket vonjanak le az egyesület javára.

Vilámcsapás elől védje meg rádióját

A legolcsóbb villámhárító készülékek

Varga Testvérek villamossági és rádió szaküzletében, Strada Alexandri (volt Salacz-uca) 1. szám.

Rádió műsor

— Romániai időszámítás. —

CSÜTÖRTÖK, MÁJUS 26.

Bucuresti. 14. Gramofon. 19. Dinicu zenekar: Könyvnyű és román zene. 20. Dinicu zenekar. 21. Művészet és zenei E. 21.40. Gramofon. 22. Simoni op. énekesnő. 22.20. Szim. hangv. 23.15. Szimf. hangv. — Budapest I. 12. R. kath. Istentisztelet. 14. Déli harangszó az egyetemi templomból. Utána: A Virány szalonzenekar hangversenye. 4. Gramofonhangverseny. 5.30. Mesék. 6.10. Cigány és jazz. Dr. Spur Endre előadása. 7.30. A Postászenekar hangversenye. 8. A filmezés múltja és jelene. Lányi Viktor előadása zenekar közreműködésével. 9. Molnár Jenő humoros előadása. 9.25. Az Operaház előadásának közvetítése. 1. Székely fonó. Kodály daljátéka. 2. Coppelio. Zenéjét szerezte: Delibes. A „Székely fonó” után sporteredmények. A „Coppelio” előadása után cigányzenekar hangv. — Budapest II. 7—7.30. A postászenekar hangversenye. — Bécs. 11.50. Urnapi körmenet. 12.35. Pacoh orgonaművész. 14. Bécsi szimfonikusok. 16. Híres énekesek. Gramofon. 17.30. Ast-négyes. 19. Pausperli zenekar. 22.35. Bruckner: D-moll mise. 23.55. Gaudriot jazz. — Belgrad. 14.05. Rádiózenekar. 18. Gramofon. 19. Jazz zenekar. 21.30. Gramofon. 0.50. Rádiózenekar. — Berlin. 18.30. Népdalok. 21.10. Karének. 23.30. A zágrábi vonószenyes. 22.50. Bécsi táncok. Majd a bécsi táncok folytatása. — Hellsberg. 18.30. Szórakoztató zene. 22.30. Irodalmi zenés emléktúra. 23.40. Brahms: Esz-dur triója. — Hilversum. Általános rádió. 21.10. Offenbach: „Hoffmann meséi” köv. Amsterdamból. — Kalundborg. 22. Operett. Strauss J.: Denevér. — Langenberg. 18.30. Katona zene. 22. Beethoven hangverseny. I. szimfónia és a IX-ik szimfónia. 0.55. Esti zene. — Milano. 18.45. Szalon z. 21.05. Zenekari hangverseny. 21.31. Gramofon. 22.15. Gramofon. 22.30. Opera. — Róma. 19.30. Énekszámok. 19.45. Zenekari hangverseny. 22. Gramofon. 22.45. Szimfonikus hangverseny. — Varsó. 14.15. A fúharmonikusok hangversenye. 18.20. Zene. 18.55. Gramofon. 22.15. Könyvnyű zene. 0.10. Szoprán és mezzoszoprán kettősk. 0.1. Táncczene.

Hírdesen

Aradi
Közlönyben

**Zománcozott
fürdőkád,
vörösréz
fürdőkályha**

NACHT JÓZSEF

és Tsa ögnél Arad,
Str. Alexandri 8, (Salacz u.)

Lerakatok a Burza Testvérek,
Osetey és Soltz cégnél.

PÉNTEK, MÁJUS 27.

Bucuresti. 14. Gramofon. 15. Gramofon. 19. Rádiózenekar. 21.40. Rossini: Seviliai borbély. — Budapest I. 11.15. A Weidinger-szalonzenekar hangversenye. 2. Déli harangszó. 2.05. Orosz balalajka zenekar. 6. „A háztartásról”. 7. Révész Béla előadása. 8.15. Gyorsíró tanfolyam. 8.45. Varga Imre magyar nótákat énekel Rigó Jancsi és cigányzenekarának kíséretével. 9.45. „Mit tanulhatunk Hollandiában”. Miklós Elemér előadása. 10.10. A rádió külföldi negyedórása. 10.30. Mozart-est. Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Bécs. 13.30. Cerdá-zenekar. 15.10. Alpesi országok zenéje. Gramofon. 17.40. Lant, gitár és mandolin. 18.50. Wolfsthal-zenekar. 21.30. A Humoreskimos jazzénekesek. 22.15. Mahler VII. szimfóniája. Utána: Payr-zenekar. — Belgrad. 13.05. Rádiózenekar. 14.05. Gramofon. 17.45. Gramofon. 19. Rádiózenekar. 21.30. Divatos dalok. — Berlin. 18.30. Szórakoztató zene. 21.10. Szórakoztató zene. 22.15. Goethe: Faust-részletek. — Kassa. 14. Gramofon. 14.30. Rádiózenekar. 16.30. Gramofon. 20.30. Magyar óra. Vámos Sári, a Magyar Színház tagja magyar verseket mond. 21.20. Gramofon. Kraków. 18.55. Varsó. 21.30. Gramofon. 21.45. Varsó. Utána: Táncczene. — Milano. 18.45. Gramofon. 21.10. Könyvnyű zene. 22.45. Mascetti: Tücsökhercegnő, operett. Prága. 8.30—9.40. Zenés ébresztő. 13. Gramofon. 14.20. Gramofon. 17.30. Gramofon. 19.05. Sik: Zongorabűvés. 21.05. Aloha hava trió. 22.20. Hangversenyközvetítés Párisból. — Róma. 19.30. Énekszámok. 19.45. Zenekari hangverseny. 21.50. Gramofon. 22.45. Kamarazene. — Svájc. Aleman adó. 17.30. Rádiózenekar. 22. Hangjáték. 23.45. Szórakoztató zene. — Varsó. 17.50. Gramofon. 18.40. Gramofon. 19.35. Katonazene. 21.35. Gramofon. 22.10. Szimfonikus hangverseny. Utána: Táncczene.

SZOMBAT, MÁJUS 28.

Bucuresti. 14. Gramofon. 15. Gramofon. 19. Săbi-ceanu-zenekar: Könyvnyű és román zene. 21.40. Gramofon. 22. Jelenet. 22.30. Schrammelzene. 23. Luca-zenekar: Román zene. — Budapest I. 11.15. Az 1. honvédszázados zenekarának hangversenye. 2. Déli harangszó. 2.05. Hangverseny. 6. A „Rádió Bet” gyermekjáték-órása. 7. Karim Sini és cigányzenekarának hangversenye. 8.20. A Szent Teréz énektár hangversenye. 9.45. A Mándits szalonzenekar hangversenye. 10. „Az operett fejlődése” X. rész. Majd: Radics József és cigányzenekarának hangversenye a Vadászkiirt-szőlőből. 13.30. Gramofonhangverseny. — Bécs. 13.30. Schick-zenekar. 17.20. Híres hangszerszólísták. Gramofon. 19. Pfeiffer-zenekar. 21. Ada Sári dal- és áriaestje. 22. Bécsi operettek részletei. Utána: Korngold-jazz. — Belgrad. 13. Gramofon. 14.05. Rádiózenekar. 19. Rádiózenekar. 21.30. Népszerű est. 23.10. Francia zene. Utána: Hangverseny, majd: Cigányzene. — Berlin. 18.05. Szórakoztató zene. 21.10. Zongoraverseny. 22. Bécs. Utána: A külföldi sajtótudósítók bankettjének közvetítése. Hamburg. 18.30. Neudorfi fürdőzenekar. Utána: Táncczene. — Langenberg. 19. Szórakoztató zene. 22. Vidám est. Utána: Esti zene, majd: Jazz. — Milano. 21.05. Könyvnyű zene. 21.30. Könyvnyű zene. 22.15. Zenekari hangverseny. 23. Varleté-est. — Mor. Ostrava. 12. A rendőrség fúvós zenéje. 20.25. Chromatikus harmonika. 20.45. Franc ötteraművész. — Róma. 19.30. Énekszámok. 19.45. Zenekari hangverseny. 22. Gramofon. 22.45. A seviliai borbély. Gramofon. — Svájc. Aleman adó. 17.30. Gramofon. 18. Modera operából. Gramofon. 19. Kézi-harmonika. 22. Schubert-Berté: Három a kislány, operett. — Varsó. 17.50. Gramofon. 19.20. Ifjúsági hangverseny. 22.15. Szórakoztató zene. Utána: Chopin-művek, majd: Táncczene.

Az új nyári menetrend.

Az Aradi Közlöny menetrend-táblázata

Aradra érkező vonatok:

Aradról induló vonatok:

Aradra érkező vonatok:	Aradról induló vonatok:
Temesvár felől	Temesvár felé
Nagyvárad	Bucuresti
Piski	Nagyvárad
Lőkősháza	Lőkősháza
Temesvár	Zsombolya
Bucuresti	Temesvár
Gurahone	Bucuresti
Nagyvárad	Pécska
Lőkősháza	Piski
Piski	Brad
Pécska	Kurtics
Temesvár	Nagyvárad
Kurtics	Kurtics
Bucuresti	Temesvár
Zsombolya	Radna
Brad	Kurtics
Pécska	Pécska
Kurtics	Brad
Temesvár	Temesvár
Nagyvárad	Pécska
Piski	Kurtics
Kurtics	Piski
Brad	Nagyvárad
Pécska	Lőkősháza
Radna	Brad
Bucuresti	Zsombolya
Temesvár	Bucuresti
Nagyvárad	Temesvár
Pécska	Pécska
Lőkősháza	Radna
Otlaka	Otlaka
Kurtics	Nagyvárad
Temesvár	Kurtics
Brad	Temesvár
Radna	Gurahone
Pécska	Piski
Zsombolya	Pécska

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk. Minden szó 4 lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög 40 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Apróhirdetéseket este 9 óráig vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. - Telef.: 151

Mely ellen szőrmét, téli holmikat
nyaraltatásra nagyon olcsón elfogad Jaga János szűcs, v. Koseuth-u. 4.

Frida D'Moujaledt

fogműterme
Arad, volt Ozezy-uca 3.

Közkórház mellett.

ACS
ASZTALOS
(Butor és épület)
BADJGOS
KOMÜVES
KERIESZ
KARPITOS
PARAFETTA
SZOBAFESZTŐ
MAZOLO
SZÖNYEGSZÖVES
KEZIMUNKA

Foglalkoztat
készítünk oserében a legfinomabb anyagból és eladgangan kivitelben a legm. árakkal b. áron!

ALKALMAZÁS.

KÖZÉPKORU NŐ, házvezetőnői alkalmazást keres idősebb házaspárnál vagy egyedülálló öregurnál. Cimeket az Aradi Közlöny kiadójába kér. 1696

JÓMEGJELENÉSÜ, megbízható, ügyes akvizitőrök, helyben és vidéken, kedvező feltételek mellett azonnal felvételnek az Erdélyi Élet kiadóhivatalában Arad, v. Szent László-u. 2. Jelentkezések d. a. 8-9 és déli 1-2 óra között.

JOLFŐZŐ mindenest elsejére keresek. Cím: Kádár, volt Hunyadi-uca 1., II. emelet. 1728

A Berkel-cég

világhírű gyártmányainak terjesztésére valamint új cikkek bevezetésére Arad városára és környékére

ügyes akvizitőrt keres.

Csak elsőrangú munkások jöhetnek tekintetbe. Részletes ajánlatok román vagy német nyelven megírva „Berkel” jellegre az Aradi Közlöny kiadójában nyújtandók be.

Kántortanítót

keres a római katolikus hitközség Horvát-Kécsán a római kath. felekezeti elemi népiskolához 1932. szept. 1-re. Tanításnyelve a román. Fizetés az állami tanítókat fizetésére s kántori javadalmazás. Előnyben részesül, aki a horvát vagy más szlávnyelvet bírja. Közlekedési felvilágosítást ad a plébániahivatal Gyertyámos (Carpinia) és a román kath. hitközség elnöke Kécsán. Folyamodványok beadandók 1932. július 31-ig a román kath. hitközség elnökségéhez Cheola, Judet Timis-Torontál.

LAKÁS.

EGYSZOBAS lakások, parkírozott udvaron, napsugaras kerti fekvéssel, kiadók június 1-én, volt Batthyány-uca 29. szám. 1732

EGYSZOBAS, konyhas lakás. főtéren kiadó. Cím az Aradi Közlöny fiókiadójában, a Minorita templommal szemben. 200

EGY-KÉT és háromszobás lakás kiadó. Bővebbet: az Aradi Közlöny fiókiadójában, a Minorita templommal szemben.

KÉT-SZOBÁ, konyhas 1-ső emeleti lakás a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cím az Aradi Közlöny fiókiadójában, a Minorita templommal szemben.

KIADÓ a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Bővebbet: az Aradi Közlöny fiókiadójában, a Minorita templommal szemben. 800

VÉTEL ÉS ELADÁS.

NAGY erős levelű agave (Aloe) megvételre kerestetik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 200

EZÜST-TARGYAK, márkás porcellánok, intarziás antik szekreter, komódok, vitrinek, festmények, nyest boa, ebédülő, háló, szalonberendezések, zongorák, hegedűk, 12-es és 6-os ezüst evőeszközök, tüveg és porcellán servisek, tükörök, paraván, asztalok, székek, könyveszekrények, gramofon, perzsa és gyári szőnyegek, órák, ékszerek, dísz tárgyak, stb. eladók. — SALGONE bizományi üzlete Str. Horia 1. (Széchenyi-uca) Neuman-palota. 1000

UJ ÜZLETBERENDEZÉS jutányos áron eladó. Megtekinthető: Bul. Reg. Maria 19., házmesternél.

Mercur könyvecskére cipőket legolcsóbb árban szolgál ki: férficipőt 280 lejtől, nőcipőt 270 lejtől, barna férficipőt 380 lejtől, női színes cipőt 290 lejtől.

OZERNÓCZKY MIHÁLY, Arad, Strada Eminescu No. 22.

Megkezdődött az előszezon

MENYHÁZÁN

Ezen a csodálatos fekvésű fürdőhelyen rendkívül olcsó feltételek mellett nyerheti vissza egészségét és kipihenheti fáradalmait.

Lakás és háromszori étkezés naponta 100-120 L.

Az ARADI KÖZLÖNY előfizetői részére 50 százalékos fürdőkezdvezmény!!

RUDKOWSKI FERENC r.-t.

Réz-, fémáru- és gépgyár, öntöde, kazánkovács műhely és autójavító üzem

Arad, Strada Vicentiu Babes No. 20-22.

Vállalja: Szeszgyári berendezések készítését, az UJ SZESZTÖRVÉNY ALTAI ELŐIRT KÉSZÜLEKEK készítését és javítását. Borászati cikkek, cukor és cukorkagyári berendezések készítését és javítását. CSEPLŐ ÉS GAZDASÁGI GÉPEK javítását, malomhengerek rovátkolását, a mai gazdasági viszonyokhoz mért legolcsóbb árak mellett.

Ugyanott autoboxok olcsón kiadók

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST.

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

A budapesti mintavásáron

sem találhatja pártját annak a csodásan szép hálószobának, amely

Schwab Rudolf műasztalosnál

(volt Sarló-uca 30 alatt) megtekinthető.

KÉRESEK jó írógépeket, Batiz tüvegeket, ezüst tárgyakat, antik és modern butorokat, komplett szobaberendezéseket, dísz tárgyakat, gyári és keleti, valamint helyben készített perzsa szőnyeget, antik márkás porcellánokat, márkás festményeket stb. SALGONE bizományi üzlete, Str. Horia 1. (Széchenyi-uca) Neuman-palota. 1000

ELUTAZAS miatt egy gyönyörű ebéd. butor, a legmodernebb, sürgősen olcsón eladó. Értekezni: Shenkl R., Minorita-palota, II. emelet.

Is olcsó

Épületfa Kerítésoszlop Szőlőkaró stb.

AUFRICHT FATELEPEN
Calea Victoriei 1-2.

Villanyüzemű famegmunkálás

Tenyészkanok

elsőrendű, mezőhegyesi mangolica faj, egyéves és egy és egy negyedévesek, köztenyésztésre alkalmasak kaphatók: Holländer Miksa Cermelu (jud. Arad) gazdaságában. Bővebbet: Arad, Strada Olăşca No. 7.

Rhode Island kettő 20 Rhode vagy Leghorn csibével 500.— L., Rhode v. f. Wyandotte tejások 8.— L., Leghorn 5.— L. darabja.

„Camarad” farm Taut, Aradm.

ÜZLETEK.

ÜZLETHELYISÉG a Szabadság-tér sarkánál azonnalt kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában.

Figyelem! PIROSKY szalonban újítás! Minden nap

Ondolás 10 lej | Ha mosás 10 lej
Hajvágás 10 lej | Manikűr 10 lej
Uraknak olcsó kiszolgálás.

RADIO. Str. Corvin 2. (Hunyadi-u.)

Volt Tökölly-ér,

Schwarz-féle üzletet átvetem, és a mai igényeknek megfelelően vezetem, a legkitűnőbb házikost, elsőrendű kiszolgálás. Butorozott szobák kiadók. — A közönség pártfogását kéri özv. Ungárné.

Beraktározást

nagyon olcsón, száraz, betonozott emeletes raktárházunkban olcsón vállalunk. „COMISIO”, Bul. Regele Ferdinand 21. szám.

Önkéntes árverés.

Folyó évi június hó 19-án d. e. 10 órakor gróf Sennyey Béláné buzásai pusztáján a Neuman gyárral szemben a tanyai irodában tartandó önkéntes magánárverésen el fog adni a tanyaterületen lévő következő épületeknek építési anyaga lebontatlan állapotban:

1. a kis tisztalak, 25.20 m. hosszú, 8.20 m. széles, vegyes falból építve cseréppel fedve, előtte 1.40 m. széles folyosó, téglalapokkal, 208.60 négyzetméter beépített területtel, 23.000 Lei kiküldési árral;

2. egy cselédház 68 m. hosszú, 8.50 m. széles, vegyes falból, cseréppel fedve, 578 négyzetméter terület beépítve 63.500 Lei kiküldési árral;

3. egy másik cselédház 54 m. hosszú, 9 m. széles, téglafalból, cseréppel fedve, 468 négyzetméter beépített területtel 213.840 Lei kiküldési árral;

4. egy emeletes magtár épület 30.50 m. hosszú, 10.80 m. széles, téglafalból, cseréppel fedve, 329 négyzetméter beépített területtel, 148.450 Lei kiküldési árral és végül

5. egy isálló épület 15 m. hosszú, 10.50 m. széles, téglafalakkal, cseréppel fedve, 157 négyzetméter beépített területtel, 17.000 Lei kiküldési árral.

ABC

utasok részére:

A: Ha Budapestre jön, szálljon meg a dunaparti elsőrangú **BRISTOL** szállodában.

B: mert olcsó áron nyújt mindent:

szépszobát, kitűnő ellátást és szórakozást, hisz ugy a délutáni teánál, mint az esti vacsoránál tánc van.

C: Mindezt (szobát teljes kitűnő ellátással) — a szoba fekvésétől függőleg — már napi 12 pengőért kaphatja

Hirdessen a 47 éve

fennálló

„Aradi Közlöny”-ben